

Bitidningen

Norsk biodling

Allergi mot bistick • Apimondia 2013
75 år i SBR • Biodlare i sagornas värld

Töreboda Vax

Hos oss kan du
välja cellstorlekar
4,9 5,1 och 5,3 mm
och drönarvax

Ange cellstorlek vid beställning!
Saknas uppgift levereras 5,1 mm.

Vi rensar varje parti för sig

Märk med namn, adress, tel nr och
kolliantal. Ska vi kassera några ramar
efter rensningen? Skriv "eldas" på kollit.

Särbehandling

Många biodlare vill ej ha Apistan eller
thymolrester (t ex från Apiguard) i sitt vax.
Därför särbehandlar vi ditt vax om du
skriver ett intyg med namn, adress och tel nr
och märker dina kollin med
"SÄRBEHANDLAS".

VAX KÖPES!
50 kr/kg exkl. moms

Öppettider
Mån-tors 9-17, fre 9-16
Lunchstängt 12.30-13.30

**Inlämning av
ramar och vax
1 okt - 31 mars**

Vaxet ursmält, ramen desinficerad

Vi har även **FÖRENINGSPRIS** på vaxhantering

VAXKAKOR
Egen
tillverkning

KRAV-godkänt
renseri

Besök vår nya nätbutik!

Allt för biodlaren

MS Biredskapsfabriken AB

Tel 0506-102 73 www.biredskapsfabriken.se

Av Biodlare För Biodlare

Valsning av vax

Vi valsar ditt vax i önskat
rammått, med cellstorlekar
5,1 och 5,3

Fram till 31 jan lämnar
vi 10% vinterrabatt
på hela Nackasortimentet!
rabatten gäller endast på
LP:s Biodling i Säffle och
med leverans senast till
biodlingsföretagarnas
årsmöte den 7-9/2-2014

Rensning av ramar

Vi tar emot vax och ramar för
rensning och ursmältning både
på LP:s Biodling i Säffle och på
Oscar Gustafssons Biredskap i
Torpa!

Vinterpris på Nackakupan!!

Låt inte bivaxet bli liggande. Vi betalar 50:-/kilo, plus moms, för ditt överskottsvax!

Anmäl dig till vårt nyhetsbrev på www.lpsbiodling.se för att ta del av nyheter och erbjudanden!

LP:s Biodling AB

LP:s Biodling AB
Torstensbyn 14
661 94 Säffle
Tel: 0533-631 11
shop@lpsbiodling.se

Torpa,
43295 Varberg
0340-62 00 21

swienty

...for better honey

www.swienty.com

Besök vår hemsida: www.lpsbiodling.se

Vilket värde sätter vi på vår honung?

Tack för förtroendet att ta del i Riksförbundsstyrelsens göromål. Jag börjar så smått få grepp om de många och stora arbetsområden som styrelsen och kansliet är involverade i.

Viktoria Bassani
Styrelsesuppleant
viktorias.bassani@biodlarna.se

När jag blev biodlare 2005 blev jag positivt överraskad över det kollegiala utbytet biodlare emellan. Ivern att prata med andra biodlare bygger också broar mellan generationer och kulturer. Detta är fantastiska omständigheter som jag tror är avgörande för att vi är så många biodlare i Sverige som vi är. Det finns alltid någon att fråga till råds om olika praktiska grepp eller handlingsplaner för att ta hand om bina på bästa sätt. Svaren man får gör att man kan fatta mer kvalificerade beslut, men man kan också bli lite rådvill ibland – det finns uppenbarligen lika många sätt att ta hand om sina bin som det finns biodlare!

Lika positivt överraskad som jag under årens lopp blivit av utbytet biodlare emellan, lika förvånad och bekymrad har jag blivit när jag gång på gång tvingas konstatera att biodlarna själva sätter för lite värde på sitt eget arbete och den fina honung som vi tillsammans med bina tar fram. Allt som oftast säljs den svenska honungen till ett kilopris som är långt lägre än både massproducerad sylt och massproducerade grönsaker (med all respekt för hur fina och goda dessa må vara). Trots att det samtidigt kommer fram mer rön kring honungens egenskaper för hälsan och trots att många konsumenter uppskattar smaken på olika sorters honung. Jag övertygad om att vi måste börja med att själva sätta värdet på honungen i fokus. Personligen skulle jag välkomna en diskussion kring hur tillverkningsmetoder förmedlas till marknaden, allt från storskalig produktion och standardiserade produkter till hantverksmässig produktion och honungsbatcher i små volymer. Enklast är kanske att dra paralleller från ost- och brödproduktion. Vi kan köpa allt från massproducerad ost för 60 kronor per kg till den hantverksmässiga från ett litet lokalt ysteri för 600 per kg. Motsvarande gäller för bröd, vi köper det färdigt i påse eller från det lokala bageriet till en annan prisnivå. Min erfarenhet är dock att här särskiljer sig honung. Vi köper den massproducerad från en okänd leverantör eller från en bekant lokal biodlare, men någon större prisskillnad finns oftast inte. Hur kommer detta sig?

Är det fler än jag som börjat nedräkningen redan tills när man får dra på sig dräkten och ge sig ut på vårinspektion? För mig finns det inget bättre än att njuta av det dova surret en varm vårdag. Lycka till med nästa säsong!

Är det något nummer av Bitidningen du inte fått? Kontakta SBR:s expedition, 0142-482000, sbr@biodlarna.se

Bitidningen - medlemstidning för

Årgång 112

Redaktion: Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg

Redaktör: Erik Österlund

Telefon: 0142-48 20 06

E-post: erik.osterlund@biodlarna.se

Bitidningen utges i 12 nummer årligen varav tre nr är dubbelnummer. Tidningen utkommer strax före aktuell månad.

Material- och annonsinformation: Sid 31.

Manusstopp den första i månaden, knappt en månad före utgivningsdagen.

Tryck: V-TAB Vimmerby

Trycks på miljövänligt papper. ISSN 0006-3886

Ansvarig utgivare:

Förbundsordförande Marita Delvert,

Grevgatan 35, 11453 Stockholm.

Telefon: 0142-48 20 08.

Epost: marita.delvert@biodlarna.se

Sveriges Biodlares Riksförbund är en politiskt, religiöst och etniskt obunden ideell organisation, som bygger på principen om frivilligt, individuellt medlemskap. SBR ska arbeta för att utveckla svensk biodling som näring och meningsfull fritidssysselsättning, numerärt, fackligt, socialt och innehållsmässigt.

Förbundsexpedition:

Trumpetarevägen 5, 59019 Mantorp.

Telefon: se telefonlista på sidan 31.

Plusgiro: 8685-0

Bankgiro: 413-6149

E-post: sbr@biodlarna.se

Adressändringar meddelas till förbundsexpeditionen.

Öppet: Mån-tors 08.00-16.00.

Fre 08.00-14.00

Webbplats: www.biodlarna.se

Aktuella nr kan av med. läsas via hemsidan.

Ett år gamla BT kan laddas ner från hemsidan

Läs Bitidningen även på Internet! Via hemsidan – www.biodlarna.se

I bigården	6
Biodlare i Norge – har bättre stöd	10
Biodlare i sagornas värld	12
Yngelröteförsäkringen	15
Apimondia 2013	18
Allergi mot bistic	20
Bihälsa	22
Stubbekupa	23
Lars Ax – 75 år i SBR	24
Biodlaraktiviteter	25
Rea i Bibutiken	26
Brev till redaktionen	27
Förtjänsttecken, årsmöten	28
Almanackan, Marknaden	28

Nästa nummer (3 – marsnumret) utkommer i slutet av februari.

MANUSSTOPP: 1 februari.

Numret därpå (4-14) i slutet av mars.

Manusstopp: 1 mars.

Manusstopp: Nr 1/2-1 dec, nr 3-1 feb, nr 4-1 mars, nr 5-1 apr, nr 6-1 maj, nr 7/8-1 juni, nr 9- 1 aug, nr 10-1 sep, nr 11/12-1 okt

Omslagsbilden:

Vårt grannland Norge är vackert. Som här när bikupor är utplacerade på ljungdrag. Foto: Trond Gjessing

i:et på omslaget påminner om att drottningen märktes grön i år.

Nytt medlemssystem

SBR har tecknat avtal med Membit SAB gällande ett nytt medlemssystem. Membit är ett helt webbaserat system och implementeringen kommer att ske successivt.

From 1 februari 2014 kommer nya medlemmar att via "självbetjäningen" kunna registrera sig, välja medlemskap och betala avgiften direkt via vår hemsida.

Nästa steg i implementeringen är att konvertera över resten av vårt nuvarande medlemsregister till Membit. När detta skett kommer distrikt och föreningar att få tillgång till att ta ut sina egna medlemslistor. Utförligare information kommer att skickas ut till samtliga berörda.

Frågor gällande medlemssystemet och implementeringen besvaras av Anette Irebro, ekonomiansvarig, 0142-482 003 el anette.irebro@biodylarna.se

Exp

Honung och GMO

Europaparlamentets miljöutskott röstade den 27 november om ett förslag till översyn av EU:s regler om honung. En majoritet av ledamöterna röstade för att avslå förslaget att ändra EU:s lagstiftning, så att förekomsten av GMO-pollen i honung inte längre skulle behöva anges på etiketten. EU-domstolen fastslog 2011 att honung som innehåller genetiskt modifierad pollen måste märkas. Som svar på detta, presenterade kommissionen en översyn av EU:s lagstiftning, där man föreslår att förekomsten av GMO-pollen i honung inte skulle behöva anges på etiketten. Förhoppningsvis kommer nu detta avslag på en sådan modifiering att bekräftas av Europaparlamentet som helhet.

Då EU-länderna importerar honung från GMO-producerande länder, kan honung i ökande grad innehållande GM-pollen komma att finnas tillgänglig på våra butikshyllor. Sådan honung bör märkas, för konsumenternas skull och för att stödja europeiska biodlare som bryr sig om kvalitet och vill behålla sin honung fri från GMO.

Red

Källa: Pressmeddelande Bryssel, 27 November 2013, Nelly Baltide, Mataktivist, De gröna/EFA, Europaparlamentet. nelly.baltide@europarl.europa.eu

Problem med fåglar vid kuporna.

Vi har haft återkommande påhålsningar av talgoxar och hackspettar. De senare hackar gärna stora gropar i frigoliten på Nackakuporna, medan talgoxen "pickar" för att lura ut bina till flustret. Därför har vi till vintern satt nät runt kuporna, vilket borde hålla de ovälkomna gästerna borta.

Anders Edlund, Tvillingsta Biodlingsgrupp Örnsköldsvik. 0660-76230

Kassaregister från 1/1 2014

Från och med 1 januari 2014 ska du som är näringsidkare och bedriver torg- och marknadshandel använda kassaregister. Om du har en kontantförsäljning (även kort) som överstiger 4 prisbasbelopp/år (2014 är 1 basbelopp 44 400 kr). Kassaregisteret ska vara tillverkardeklarerat och kontrollenheten ska vara certifierad. Detta gäller ej hobbyverksamhet och tillfällig försäljning i mindre omfattning (typ skolelevers försäljning). För dem som vill läsa mer om detta finns på www.skatteverket.se all information som behövs.

För att inte behöva släpa runt på en kassaapparat ser det ut som det kommer en del applikationer till smartphones/Iphones med godkända kontrollenheter och skrivare. Kom ihåg att du som näringsidkare inte kan skylla på någon annan när du inte vet.

Näringsbiodlarkommittén genom Peder Lilja

GRATTIS Mellanskåne BF

*till 5 000 kr för bästa medlems-
utvecklingen under 2013*

Det är i år min 30:e säsong som Bitidningsredaktör och den sista hela säsongen som sådan. Eftersom jag inte skrivit denna spalt tidigare är det på tiden. Du skall få möta lite av mitt biodlarliv. Jag skriver mest utifrån mina erfarenheter. Kanske jag haft ca 100 bisambällen i genomsnitt per år under mina 40 år som biodlare. Plus 50 % fler nu ungefär. Jag är nog märkt av varroan och min strävan efter bin som klarar av den själva. Om du inte är bekväm med det jag skriver så lyssna på någon annan. Speciellt om du är ny biodlare. Lyssna i vilket fall mest på din mentor som du kanske ringer nästan varje dag, som jag gjorde i början. Stackars Sven.

I Sonoraöknen. Foto Dee Lusby

Mitt första bisamhälle

Som 5-åring följde jag med mamma på cykeln till biodlaren och köpte honung i 700g glasburkar. Det blev en resonansbotten som gjorde det lättare att svara upp på min pappas konstaterande i början av 1974 att det behövdes bin till fruktträden vid sommarstället.

Jag frågade Rune, en biodlare jag lärt

känna om han kunde tänka sig att ställa dit ett bisamhälle, 2 mil från hans hem. Javisst, sa han vänligt nog. Jag visste inte vad jag hade satt igång.

Rune åkte 2 mil fram och tillbaka var fjortonde dag och skötte bina. Jag fick en hink honung för besväret. Men jag fick sätta på skattlådor om det behövdes och

ge bina socker till vintern.

Jag vågade inte titta i yngelrummet. Det var ett mörkt mystiskt rum där drottningen fanns. Spärrgallret ovanpå lådan med 10 svearamar satt fast av propolis som om det var fastskruvat. Första skattlådan skulle på när maskrosorna blommade var rådet jag fick, och så blev det.

Det är klart de svärmade. Underligt nog passade en av Runes besök in så att han kunde hjälpa till och ta in svärmen. Snälla? Nej inte speciellt! Vad var det för slags bin? Såna där som samlar honung och pollinerar fruktträden.

10 ramar svea (30 x 30 cm) i yngelrummet, sedan spärrgaller. Inte konstigt att sambället svärmade. Rune slog in svärmen i samma sambälle. Då finns det risk för ny svärm snart nog. Men det klarade sig. Inget jättesambälle, men det kan det knappast bli mitt i skogen. Men en hink honung blev det. Och äppelträden och andra växter blev pollinerade. Nog så viktigt. (Foto: Erik Österlund)

När maskrororna blommar är det dags för skattlåda, var rådet jag fick inför min första sommar med bina. Jag följde det rådet 1974, men har inte funderat på om det gäller idag. Är det någon som vet? Visst är de vackra? (Foto Erik Österlund)

I september började jag fundera på om de inte behövde socker till vintern. Och till sist kom jag igång med att ge dem socker, ett kg i taget i en liten glasballong. Jag hann få i dem 8 kg innan kylan satte stopp. Hur mycket honung det fanns i yngelrummet? Har ingen aning.

I oktober när jag tittade till dem hade björnen varit framme var min första tanke. Packningen av gamla täcken, taket och täckbrädorna låg utspridda bredvid kupan. Men spärrgallret hade grävlingen inte rått på. Det var nog en grävling. Ivrigt satte jag igång att lägga tillbaka täckbrädorna ovanpå spärrgallret, skaka packningen, vika den snyggt, lägga tillbaka den och till sist taket. De överlevde vintern.

När allt var klart upptäckte jag att vigselringen som jag fick på fingret i början av sommaren hade åkt av och hamnat någonstans under räddningsaktionen. Det var så jag blev gift med bina. Min bästa livskamrat

har varit strålande och stått ut med mig i alla dessa år. Tack Gunvi!

Jag skaffade mig Alexander Lundgrens bibok. Det blev min utbildning första vintern. Sommaren därpå tog jag mod till mig och bröt loss spärrgallret och tittade på ramarna där. Det är bra att göra det. Frampå sommaren upptäcktes amerikansk yngelröta. Flustret täpptes igen, bensin hälldes genom matarhålet, till sist lite mer utanpå kupan och en tändsticka fick lågorna att slicka upp den.

Året därpå flyttade vi till eget hus på

landet där det stod några tomma trågkupper. En av dem fylldes efter restaurering med bin från Rune. Och jag fick kontakt med Sven som inte bodde så långt därifrån. Han hade också blivit biodlare några år tidigare, men för mig var han en erfaren bidodlare som jag adopterade som mentor genom att terrorisera honom med telefonsamtal för att berätta om mina bin och ställa frågor som han försökte besvara. Mina första år var lärorika! Tack Rune och Sven!

Gammal foderballong av glas jag använde då jag gav sambället sockerlösning till vintern. Den är idag oanvänd. (Foto Erik Österlund)

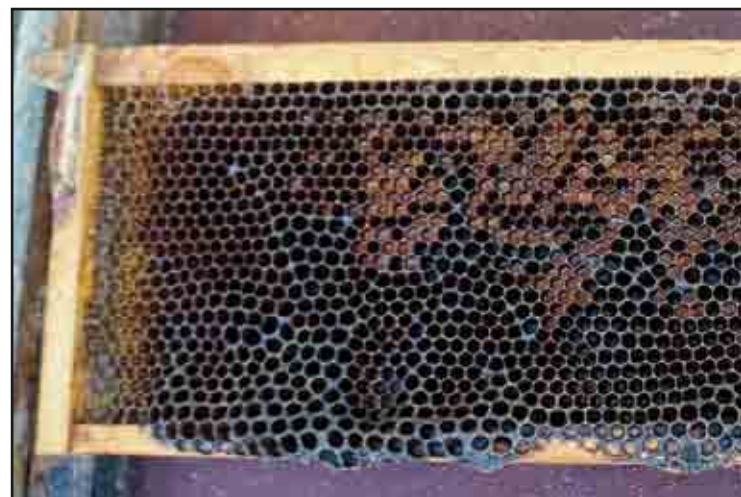
Att göra i januari

- Sortera ut ramar som inte av olika skäl inte är som de ska, mörka, felbyggda, trasiga, etc. Det skall helst redan vara gjort.
- Sortera ut lådor som behöver repareras. Utsorteringen är nog redan gjord och det är dags att reparera. Stålplast till plastlådor, tvingar, lim och skruv till trälådor.
- Utvinn vax från utsorterade ramar – om du inte redan gjort det. Det finns flera vaxrensenserier att välja på, eller gör det själv.
- Gör iordning ramar till kommande säsong – reparera gamla eller snickra/köpa nya – förse dem med vaxmellanväggar – trådning/fastsättning eller lödning. – eller förbered för "fribygge" med tungspatlar/glasspinnar limmade i spår på undersidan av överlisten. Räkna i så fall med flera som kommer att innehålla mer än önskad mängd drönarbygge. De hamnar i skattlådorna.
- Till topplistkupor gör du topplister som förbereds på lämpligt sätt på undersidan, t ex med tungspatlar eller glasspinnar. Fundera på om du ska ha lika breda till alla eller smalare till yngelutrymme, 31-33 mm, och bredare till honungsutrymme, 35-38 mm.
- Behöver du fler lådor, bottenar och tak? Hur många? Det är alltid bra att ha några fler än man behöver. Man bör invintra några fler samhällen än man tänkt ha för att samla honung kommande säsong – räkna med ca 10 % vinterförluster. Och man bör göra några fler avläggare än man tänkt invintra, Räkna med att 15 % av olika anledningar kan misslyckas med att bli invintringsdugliga.
- Snickra eller köp in det material som behövs.
- En gång i månaden under vintern, minst, besöker man sina bigårdar och ser till att blåst eller nedfallna träd inte vält kupor. Eller att de hamnat fel på annat sätt. Hackspetten kan ha varit framme, eller nyfikna tvåbeningar. Säger du att det är för mycket snö – köp nya skidor och pjäxor. Räddar du ett samhälle är de betalda (vilket hände mig för några vintrar sedan) och det ger bra

Om du behöver fler lådor och ramar, snickra gärna själv. Oisolerade i trä är relativt enkelt och billigt. Limma och skruva. Enkel och billig och bra ytbehandling är en blandning av rå linolja och terpentin. (Foto Erik Österlund)

Om du använder topplistkupa kan du göra toplister med ett spår på undersidan i vilket du limmar glasspinnar eller tungspatlar. Så kan man göra i ramar utan mellanväggar också. Men det krävs lite teknik för att inte få för mycket drönarbygge. I så fall måste nog en hel del sorteras bort eller gå till skattlådor över spärrgaller. Foto Larry Garret.

motion. Annars kanske man kan låna en snöskoter eller ett fyrhjulsdrevet fordon.

- Se till att flustren är tillräckligt rena så att inte eventuell kondensis och/eller döda bin blockerar ventilationen och lufttillförseln till samhället.
- Behöver du förbättra slungutrymmen och/eller förvaringsutrymmen? Planera och bygg om det behövs.
- Kanske du tänkt förbättra någon detalj i din biodling, kanske för att du sett något intressant hos någon annan biodlare eller diskuterat med någon. Gör de förberedelser som behövs.
- Sammanställ dina anteckningar över dina bisamhällen om du inte redan gjort det. Notera vilka bisamhällen som är sämst i de egenskaper du värdesätter mest. De bör på något sätt få nya drottningar kommande säsong. Notera vilka som är bäst. Odla helst själv de flesta eller alla drottningar du behöver från dessa.
- Om du vill maximera din honungsskörd bör du hela tiden vara på jakt efter att prova nya bigårdar. Det kan skilja mycket på bara någon kilometers avstånd. Fundera över ev nya bigårdar.
- Är det något du behöver veta mer om? Sannolikt eftersom vi alla aldrig slutar att lära oss. Är det någon kurs på gång? Finns det någon bok du kan skaffa? Läser du engelska – då finns det mycket på internet.
- Samla andra till studiecirkel och samtala och diskutera erfarenheter och frågor. Bjud in någon biodlare från annat håll som kan berätta om sina erfarenheter. Hälsa på andra biodlare.

Sortera ut ramar från lagret som är mörka. Ännu viktigare om de har stora partier av drönarbygge och oregelbundet byggda celler. Den här ramen har fungerat som barnkammare åt varroa (mycket drönarceller). Foto Erik Ö.

Biodlare i Norge – har bättre stöd men minskar i antal

MONICA SELLING

En lördag i oktober samlades ett 40-tal biodlare i Folkets hus i Uddevalla. Dagens talare var Trond Gjessing från det norska biodlarförbundet, Birøkterlaget. Han är förbundssekreterare och redaktör för deras tidskrift Birøkteren. Föreläsningen anordnades av Länsstyrelsen i Uddevalla, Maja-Lena Främpling.

Det finns naturligtvis stora likheter men också ett antal avgörande skillnader mellan Norge och Sverige. Det norska systemet för bidrag vid olika typer av förluster är ett exempel på stora skillnader.

Statistik

Föredraget inleddes med en del intressant statistik. Norge har mindre än 3000 biodlare mot i Sverige ca 13000. I Sverige ökar antalet biodlare ständigt, i Norge minskar de. Genomsnittsskörden i Norge ligger på 25-30 kg/kupa, för yrkesbiodlarna 40-50 kg. Motsvarande siffror i Sverige är 30-35 kg resp 50-75 kg. Antal bisamhällen per medlem är i Norge 19, i Sverige 9.

Honungspris

Honungspriset i dagligvaruhandeln är i Norge 120-140 Nkr/kg exkl moms, i Sverige 70-85 kr. Priserna gäller ”vanlig sommarhonung”, inte sorthonung eller ljunghonung. Producentpriset på honung har varierat mellan år 2000-2012 och låg 2012 på 39,68 Nkr. Medan Svensk Honungsförmedling privatiserades 2011 ägs den norska motsvarigheten av ett kooperativ av Norges biodlare.

Statligt stöd

Det finns ett flertal statliga stöd för Norges biodlare, kuptillskott, jordbruksav-

drag, avelsskadeersättning, sockertillskott, momsgräns på 50 tNkr samt tullskydd. I Sverige har vi ju inget av detta. Det innebär att den som får mycket lite honung, den som har stora vinterförluster och den biodlare som drabbas av sjukdom och behöver en ersättare får ersättning. Det finns dessutom ett tullskydd på 23 Nkr/kg honung. Ett avelsbidrag på 1,3 mNkr per år samt olika bidrag till projekt inom biodling. Kuptillskottet är på 400 Nkr/kupa vid 25 kupor eller fler. Detta gäller inte jordbruksföretag som redan har bidrag utifrån andra grunder. Maximalt bidrag är 100000 Nkr dvs för max 250 kupor.

Sjukdomslagstiftning

Norrmännen har ca hälften så stora vinterförluster som oss i Sverige. Vad det beror på besvarades indirekt genom att det redovisades ett antal insikter och åtgärder som är viktiga för binas överlevnad. Lagverket ”Föreskrift om biodling” tillkom 2009, och förtecknar sjukdomar som omfattas av jordbrukslagen resp zonindelning för bekämpning av amerikansk yngelröta. I Norge förekommer amerikansk- och europeisk yngelröta men inte kalkyngel och den lilla kupskalbaggen. Dessa är sk B sjukdomar. C sjukdomar är nosema, varroa och trakékvalster. Den senare omfattas inte av offentlig lagstiftning. Norge är precis som Sverige, indelat i zoner som förbjuder flyttning mellan zonerna. Ca hälften av alla biodlare i Norge har märkt upp sina bigårdar. Förebyggande arbete är avgörande för friska bisamhällen. Detta underströks särskilt.

Sommarbin och vinterbin

Skillnaden mellan sommarbin och vinterbin handlar egentligen om skillnaden mellan dragbin och kupbin. Livslängden skiljer sig ju markant. Fysiologiskt sett liknar kupbina vinterbin, de kan leva länge om de inte blir dragbin. Dragbina har låga halter av protein och vitellogenin (ett ägguleprotein) och låga halter av normala immunaktiva celler (hemocyter). Vinterbin föds sent på sommaren och lever länge. De har höga proteinhalter inkl vitellogenin. Ett högt innehåll av immunaktiva celler (hemocyter) ökar immunförsvarets förmåga att stå emot sjukdomar. Föryngringen dvs unga vinterbin måste säkras under eftersommaren exempelvis genom ett gott ljunghonung alternativt drivfodring och att ha unga drottningar. Unga drottningar och en

De här bina verkar ha bra temperament. I Norge får man mer ljunghonung än i Sverige. Foton: Norges Birøkterlag.

hög ägglägningsaktivitet stimulerar bina till större aktivitet. Proteinbalansen är oerhört viktig, låga halter hos bina ger ett dåligt immunförsvar vilket ger kortare livstid och dåliga vinterbin. Faran för att bina dör ut helt eller minskar kraftigt under sen-vintern är stor. Varroakvalster ger en låg proteinbalans hos bina, så även nosema.

Övervintringen

Vintern 2012-13 hade man i Norge ovanligt stora vinterförluster, 18,5 %. Orsakerna var svält 4,9 %, lokal svält, foder i kupan dock inte där bina satt 8,5 %, drottningproblem 3,8 % samt tomt på bin i kupan 1 %. Foderproblemen, 8,5 %, berodde på att bisamhällena var svaga vilket har att göra med en dålig höst med dåliga vinterbin. Här borde biodlarna ha fodrat med pollensättning för att bygga upp vinterns proteinreserver hos bina. De allra flesta biodlare i Norge har inte problem med varroa. Den bekämpas med drönarutskärning och oxalsyra och således finns inga resistensproblem.

Ett flertal förebyggande åtgärder nämndes. Förmodligen sådana som vi alla, som har haft bin några år, är väl medvetna om men kanske ändå inte tar

tillräcklig hänsyn till. Placeringen av kuporna för att undvika fukt, blåst mm, dvs klimatförutsättningar, förhindra felflygning, tillgång till vatten, förhindra smitta i vatten och på marken, hålla rent framför kuporna, m fl rent hygieniska åtgärder. Det är också mycket viktigt att bina får lugn och ro under vintern. Omgivningens förutsättningar för detta och att undvika alla aktiviteter från tung trafik, fuktiga placeringar vid vattendrag, dropp från träd och grenar som slår mot kuporna mm är förhållanden som också bör tänkas på.

Hur hanterar vi vårrengöringen, utsot, döda bin, förening av samhällen mm. Svaga samhällen kan vara sjukdomsbärrare, dvs gör inte en okritisk sammanslagning av svaga eller drottninglösa samhällen. En god övervintring och vårutveckling kräver att man ger bina goda dragförhållanden, har bra kontroll på varroasituationen, undviker invintring av svaga bisamhällen, sörjer för god hygien i och runt kupan, ger bina foder av god kvalitet, tillser att det finns tillräckligt med plats för bina under vintern och minskar utrymmet tidigt på våren! Och slutligen sörjer för god tillgång på vatten och pollen. Ska man dra slutsatser av det som sägs så är

det de enskilda delarna som ger helheten dvs en god, insiktsfull och omtänksam biskötsel som ger de absolut bästa förutsättningarna för friska bin som klarar sig igenom vintern.

Varroan

Slutligen gavs en genomgång av de sjukdomar som bina kan drabbas av. Det kommer inte att tas upp här men ett viktigt konstaterande är att en god kunskap om binas sjukdomar och behandlingsmetoder är centralt. Kort om varroasituationen i Norge. Norges birøkterlag bestämde direkt från det att varroa påvisades att arbeta för att enbart använda organiska syror och biotekniska metoder. Alla biodlare i Norge har helt följt detta koncept och pesticider används inte. I Norge förekommer allt mindre varroa i bisamhällena. Många biodlare använder idag enbart oxalsyra och det diskuteras också att enbart behandla vartannat år.

Avslutningsvis kan sägas, att även om kunskapen inte är helt ny, så är det både intressant och inspirerande att lyssna på hur "grannarna" tänker och gör.

Biodlare i sagornas värld

SIRI BÄCK

Tänk dig att du har en jättestor nöjespark, som ungefär 450 000 människor besöker under ett år. Tänk dig sedan att du i denna park satsar 95 miljoner på en ny miljö, och att du i denna miljö, fylld med barnfamiljer, stoppar in ett par bikupor.

Låter det som en galen idé? Följ med Bitidningen, så tar vi reda på exakt hur galet det är.

Vi befinner oss i norra Småland, eller närmare bestämt i Vimmerby. Här hittar vi Astrid Lindgrens Värld, en stor temapark där barn (och vuxna) kan träffa många av Astrids figurer. Varje sommar kommer ungefär 400 000 besökare till parken för att se Pippi Långstrump-teater, leka i Ronja Rövardotters borg och äta glass med Karlsson på taket.

Dale Karlsson och Robin Gunnarsson, trädgårdsmästare i Astrid Lindgrens Värld, tar emot vid parkens grindar. En tidig höstdag som den här är det kusligt lugnt innanför stängslet, nästan inga besökare och mest trädgårdsarbete för de anställda på plats. Annat var det förstas under högsommaren.

– Ja, då var det svårt att se hur rabatterna och landen egentligen såg ut för alla barn, precis som det ska vara! säger Dale och skrattar.

50 år av hyss

Det var ett speciellt år, 2013. Då fyllde nämligen en av Astrid Lindgrens mest älskade figurer, Emil i Lönneberga, 50 år. Astrid Lindgrens Värld uppmärksammade jubilarerna genom att satsa 95 miljoner på en ny Emil-miljö, som var färdig för invigning den 16 juni 2013. Den nya miljön är dock mer än bara en teater scen.

– Det började med att Astrid Lindgrens Värld köpte hela det här området

De rejäla kuporna står uppställda på gamla Ekkullen, där Astrid Lindgren lekte som barn. Besökarna i parken ser kuporna från gårdegården. Foto Siri Bäck.

som kallas för Ekkullen, berättar Dale.

– Den här marken ingick i Prästgårdsarrendet, och Astrid Lindgren lekte här som barn. Så som det såg ut här, så ser det ut i många av hennes berättelser,

och det var just det som man ville åt. Den gamla landsbygden, så som den såg ut när Astrid var liten.

Sedan Astrid Lindgrens Värld köpte Ekkullen har man arbetat med att återska-

Dale Karlsson och Robin Gunnarsson berättar om bina i Astrid Lindgrens Värld. Foto Siri Bäck

pa det gamla kulturlandskapet, med slätterängar och betesmark under ekarnas kronor. Förutom dessa hittar man också små köksträdgårdar omringade av gärdesgårdar på området, tillsammans med Krösa-Majas lilla stuga, olika lantbruksdjur att titta på och klappa, och inte minst den fantastiska lek-ladan, där inte en plastdetalj står att finna. Dessutom finns restaurang för 300 gäster, och givetvis, själva teaterscenen Katthult med plats för 1200 sittande åskådare.

Biodling, här?

Ja, och så finns det bikupor, förstås.

– I det gamla odlingslandskapet var bina lika självklara som hässjorna och korna. Det fanns bikupor i varenda trädgård. De hörde till, bina, förklarar Dale.

Dale och Robin är de som sköter om bina i Astrid Lindgrens Värld, utöver arbetet som trädgårdsmästare. Ingen av dem sysslade med biodling sedan tidigare, men intresset och nyfikenheten fanns där.

– Vi har biodlare i släkten båda två. Sen tror jag att intresset för natur- och kulturvård, trädgårdsintresse, jordbrukstänket... Allt det hör ihop, och där ryms bin också.

Idén om bikupor i Astrid Lindgrens Värld hade grott i Dales huvud en tid, när han av en slump hamnade på en demo-visning i den lokala mataffären. Det var Janne Mår-

tensson – biodlare och kursledare bland mycket annat, som presenterade sin honung. Janne nappade direkt på Dales idé.

– Det var så det kom sig att vi började nybörjarkursen *Min första sommar som biodlare*, Robin och jag, och strax innan invigningen av Emil-miljön flyttade det första samhället in i parken.

Kuporna har parkens snickare byggt, och än så länge finns tre färdiga kupor, varav en är bebodd. De står lite avskilt, men kuporna syns väl från fikaplatserna, om man kikar ner över slätterängen.

Vad säger egentligen besökarna?

– Vi har haft en del som frågat om kuporna, säger Robin glatt.

– De har varit nyfikna, och ingen har varit negativ till bina. Någon undrade om det var binas förtjänst att det var så lite getingar i somras.

Inte helt smärtfritt

Det är mycket att lära sig som nybliven biodlare, det är Robin och Dale överrens om, trots all support från mentorn Janne. Runt midsommar svärmade samhället.

– Svärmen satte sig i den där eken, kanske 15 meter upp. Vi försökte få ner svärmen, men lyckades inte, säger Dale och kisar upp mot bladverket.

Dale Karlsson och Robin Gunnarsson nedanför svärmkupan. "Det är lite speciellt att stå på en stege när man tittar till sina bin", säger Robin och ler. Foto Siri Bäck

– Sedan försvann svärmen, men den var inte borta så länge.

– Den slog sig ner i Gammelgården, mitt i parken. Där finns det både ett stort café och omklädningsrum för personalen. Mer centralt kunde de knappast välja, säger Robin och ler snett.

Gammelgården har timrade väggar med gott om springor att flyga in och ut ur, och utrymmet mellan väggarna är stort och rymligt. Robin och Dale var inte riktigt lika nöjda med boplatsen som bina.

– Vi försökte täta alla springor utom

en och satte sen dit en låda, men det dög inte. Vi lockade med yngelramar, feromoner, honungsramar – dem tömde de bara! Ingenting funkade, säger Dale och suckar lite.

– När vi lockade med en drottning så rymde hon, men hon accepterades av svärmsanhället! fortsätter han. Svärmen, med den nya drottningen, hålls nu i en speciellösning fäst mot väggen på Gammelgården i väntan på invintring.

– Jag tror inte besökarna ens sett den, säger Robin.

– Men till nästa år får allt "experimentodlingen" hållas i en egen kupa borta vid Katthult, så vi inte behöver stå på stege för att titta till dem!

Planer

Både Dale och Robin har fastnat för det där med biodling, det märks på deras iver och engagemang.

– I framtiden vill vi ha en så stor bigård att honungsintäkterna bär arbetskostnaderna. Vi tänkte sälja honung från Astrid Lindgrens Värld i delikatessbodarna här inne, och kanske på höstmärknaden också? Framöver kanske restaurangerna kan ha honungen i sina recept? Och så kanske vi kan ha en info-bigård här, så besökarna kommer närmare bina? funderar de.

Redan i år blev det ju lite honung att slunga.

– Vi bjöd programrådet på varsin 50-gramsburk från första slungningen! berättar Dale, och så fick de potatis som vi odlat i Katthult till maten! Det gav mersmak, både för dem och för oss!

Båda är nu också sugna på att skaffa egna bin. Robin får nöja sig med dem på Astrid Lindgrens Värld en tid till, han pendlar halvårsvis mellan Vimmerby och Uppsala, men Dale planerar redan stort.

– Jag har köpt en slunga, och tänkte komplettera med ett eget samhälle till våren! säger han och skrattar.

– Jag tror det är bra att ha något att pyssla med, bra att vara behövd. Det sägs ju att biodlare blir gamla, och det tror jag, det! Man kan ju inte bara lägga sig ner och dö om man har ett samhälle att pyssla om. Det är lite terapi över det hela.

Så sjunker solen över parken också denna höstdag. Dale och Robin följer med tillbaka till parkens grindar, säger hejdå och försvinner igen bakom planket. Tillbaka till arbetet med bina, därinne bland Emil och Ida, Skorpan och Jonatan, Madicken och Lisabet. Bland grådvärgar, sjörövare, fattighjon och luffare.

Och även om det kanske verkade som ett konstigt infall från början, så måste väl ändå sammanfattningen vara just så här:

Biodling i sagornas värld – hujedamej, vilken bra idé!

Biförsäkring 2014

Sveriges Biodlares Riksförbund erbjuder i samarbete med Agria Djurförsäkring en försäkring mot amerikansk yngelröta. Nyhet 2014 - höjd ersättning!

*Försäkra innan
1 mars 2014*

Misstänkt sjukdom

Om du misstänker bisjukdom ska du kontakta bitillsynsmannen som beslutar om vilka åtgärder som ska vidtas. Förrättningsprotokollets original skickas till SBR:s expedition, som vidarebefordrar ärendet till Agria Djurförsäkring. Du ska spara en kopia av förrättningsprotokollet.

Ersättning

Du får ersättning med 2 200 kronor för varje förintat samhälle.

Premie

Premien är 25 kronor per bisamhälle och betalas alltid i förskott senast den 1 mars varje år. Försäkringsperioden är ett år från och med den 1 mars. Tänk på att ange rätt antal bisamhällen när du försäkrar. Har du fler samhällen än vad du har försäkrat är du underförsäkrad. Ersättningen sänks då i förhållande till underförsäkringens storlek.

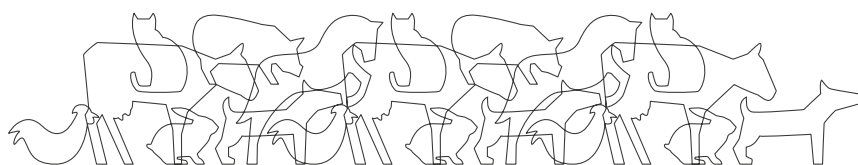
Alternativ för större biodlingar

Har du fler än 50 bisamhällen kan du teckna försäkringar med självrisk till en lägre

Premie. Premien är 5 kronor per samhälle och år. Självrisk innebär att ersättning inte betalas för de 10 först förintade samhällena. För övrigt gäller samma villkor som vid försäkring av färre antal kupor.

Inbetalning

Önskar du försäkra dina samhällen ska premien betalas in till SBR:s plusgiro 482 91 16-5 före den 1 mars 2014. Efter den 1 mars försäkras inga bisamhällen för säsongen 2014. Undantag är nyetablerade biodlare som kan visa intyg från bitillsynsmannen att bigården är fri från amerikansk yngelröta. För att teckna försäkringen måste du vara medlem i SBR och ha betalat din medlemsavgift för 2014. Om du betalar via internetbank noterar du följande i meddelanderutan: namn, medlemsnummer, antal bigårdar, antal samhällen (ex. A. Andersson 10234567, 2bg - 5sh). Dessutom kan du göra en beställning och betalning via kreditkort i SBR:s Bibutik. Se biodlarna.se

Agria
Djurförsäkring

Är dina bisamhällen försäkrade?

Försäkra dina bisamhällen hos Agria Djurförsäkring innan den 1 mars om du vill att försäkringen ska gälla 2014.

Betala till SBR:s plusgiro 482 91 16-5. Frågor om försäkring av bisamhällen besvaras av SBR:s expedition, 0142-482 000.

*Vi på Agria försäkrar även lantbruksdjur, gröda, hästar, hundar, katter, fåglar med flera.
Kontakta Länsförsäkringar där du bor eller ring
vårt Kundcenter 0775-88 88 88 så berättar vi mer.*

Dags för yngelröteförsäkringen 2014!

EG PlusGiro	INBETALNING/GIRERING B	Kod 1
Meddelande till betalningsmottagaren (Meddelande kan ej lämnas på baksidan)	Till PlusGirokonto 482 91 16-5	
Härmed intygas att underskrifnad innehar totalt st bisamhällen fördelade på st bigårdar.	Betalningsmottagare (endast namn) Sveriges Biodlares Riksförbund	
Alternativ 1: Årspremie för st bisamhällen à 25,- = kronor. Ingen självrisk.	Avsändare (namn och postadress)	
Alternativ 2: Årspremie för st bisamhällen à 5,- = kronor. Självrisk: 10 bisamhällen. OBS! Endast för biodlare med mer än 50 bisamhällen.		
Namn		
Medlemsnummer (finns på Bitidningens baksida)		
Lokalförening		
Skriv tydligt	Svenska kronor	öre
Från PlusGiro/personkonto (vid girering)		
#	#	48291165#06#

Detta är det "inbetalningskort" du får!

Det medföljer inget riktigt inbetalningskort som kan användas som det är, för betalning via brevgiro eller över disk. Det är lika enkelt att betala utan det! Och Bitidningen sparar pengar genom att inte trycka ett särskilt inbetalningskort.

Ovan ser du hur inbetalningskortet såg ut tidigare. De uppgifter som skall anges då du betalar via t ex internetbank är namn, medlemsnummer, antal bigårdar, antal samhällen (ex. A. Andersson 10234567, 2bg - 5 sh). Om alla uppgifter inte får plats på den form av betalning du använder kan du maila till sbr@biodlarna.se eller skicka med vanlig post till SBR, Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp eller per telefon 0142-48 20 00

Det finns 4 olika sätt att betala:

1. Internet – bank eller plusgiro
2. Telefon – bank eller plusgiro
3. Brevgiro – bank eller plusgiro
4. Kontor – bank och ev annan typ av kontor

1. Allt fler använder idag datorn till att sköta sina betalningar. Bankkontoren ger information.

2. Bankerna ger information och kod så att man via sin vanliga telefon kan sköta

betalningar om man har en knapptelevon. Plusgirot ger information via sin telefon 0771-480490.

3. Både plusgiro- och bankgirobetalningar kan man sköta via en brevtjänst. Man fyller i tomma inbetalningskort och skickar via brev till plusgirot respektive banken.
4. Man går till ett kontor och betalar över disk med kontanter (alla kontor handskas inte med kontanter idag) med hjälp av en inbetalningsavi som fylls i på kontoret. Detta är ett ganska dyrt alternativ. Om man är kund i den banken man besöker kan också pengar dras från ett konto man har i banken.

De uppgifter man behöver för att kunna betala är

- Plusgironumret – 4829116-5
- Mottagare av pengarna – SBR
- Vad betalningen avser – Yngelröteförsäkring, samt medlemsnummer, antal bigårdar och antal bisamhällen
- Avsändare – Ditt namn och adress

Om en del uppgifter inte får plats meddela SBR:s expedition på något av de tre beskrivna sätten – mail, post eller telefon.

Apimondia 2013

PER THUNMAN

Apimondia är en internationell organisation grundad 1895, som arbetar med biodlingsfrågor med en första kongress i Bryssel 1897. En målsättning är att ha ett samarbete mellan forskare och biodlare för att förbättra biodlingen.

Detta samarbete görs i arbetsgrupper men också genom att arrangera kongresser vart annat år. Lokaliteten växlar mellan Europa och de andra världsdelen. På kongresserna röstar medlemmarnas representanter om var kommande kongresser skall vara.

Den senaste kongressen, nummer 43 i ordningen, hölls i Kiev i Ukraina. Fler än 8 000 deltagare från hela världen hade samlats för att få del av mer än 270 olika föredrag. Föredragen var indelade i sju olika kategorier, Apiterapi, Bibliologi,

Bihälsa, Biodlingsteknik, Pollinering, Landsbygdsutveckling och Biodlingsekonomi. De ämnen som hade flest föredrag var Biodlingsteknik med 56 föredrag, Bihälsa hade 53 och Apiterapi 43, Bibliologi 40 och de övriga ca 30 vardera.

Sverige hade tillsammans med Turkiet, Italien och Bulgarien ansökt om att få härbärgera konferensen 2017, 2105 är den i Sydkorea. Turkiet vann omröstningen så då får vi åka till Istanbul.

Drottningelé från drönare

Ett föredrag inom Apiterapin, som förväntade mig handlade om att använda drottningele som tagits från drönarlavver i drottningceller. Till ett amningssamhället gav man cellkoppar med drönarlavver. Ambina gav då en fodersaft som skiljer sig från den som ges till drottningar påstod talaren. Denna fodersaft var bra för att lindra magsår. Andra föredrag inom Apiterapin handlade om mer kända sätt att använda honung, propolis och bigift.

Varför ökad dödlighet?

Inom ämnet bibliologi var det ingen som med bestämdhet förklarade varför det är en ökad dödlighet bland bina. Nätverket COLOSS med över 300 medlemmar från 63 länder jobbar med det. En viktig del är de uppgifter som vi biodlare ger via årsrapporter mm.

De lokala bistammarna

Det finns ett stort intresse inom Europa att bevara de lokala bistammarna. Det bi som är mest spritt över jorden är det "europeisk/afrikanska" honungsbiet, som Linné gav namnet *Apis mellifera*. Det finns ett stort antal skilda raser inom det släktet som utvecklats på skilda ställen. De i Sverige vanligaste är *A. m. ligustica*, det gula italienska biet, *A. m. carnica*, carniciet man tidigare kallade krainer, *A. m. mellifera*, det nordiska och Buckfastbiet, som är en korsning som togs fram av Broder Adam. Det finns även bin med inslag av det caucasiska biet och afrikanska raser.

Det finns ett projekt hos oss att beva-

En del av den svenska delegationen i folkdräkter som arbetade hårt för att Sverige skulle få konferensen 2017. Här besöker man den tjeckiska utställningen som hade samma syfte (för Tjeckien). Det blir i Turkiet Apimondia arrangeras 2017.

ra A. m. mellifera som var det ursprungliga biet i större delen av norra Europa. Läs mer om det på en hemsida, www.nordbi.nu.

På Sicilien pågår ett projekt att bevara det lokala biet, som är uppblandat med *ligustica* på huvudön men finns i ren form på några av de mindre öarna tack vare en enskild biodlare. Man ger drottningceller till odlare på huvudön för att få rena drönare till nästa års parningar. Man vill också inrätta en parningsstation där.

I Frankrike försöker man också bevara det lokala biet, *A.m.mellifera*, i en nationalpark ca 15 mil norr om Montpellier. Problemen är de samma som vi har, inblandning av andra raser.

Ryssarna har också samma problem med att bevara *mellifera* rent.

Morfologi och DNA

Att veta vad man har för bin i kuporna är viktigt om man vill bevara en ras. Här i Sverige kan vi göra morfologiska undersökningar, dvs. titta på utseendet på bina. I de flesta länder har man mycket större möjligheter att rasbestämma bina med olika mikrosatelliter. DNA-mätningar på nordiska bin är gjorda i Danmark och omfattar bara mitokondrier. Det vore intressant om någon institution ville satsa på det här hos oss.

Kemikalier

Många föredrag visade också att bina utsätts för många kemikalier från jordbruket. Med sofistikerade analyser hittar man spår av pesticider i pollen. Förutom att påverka binas immunförsvar ökade också dödligheten hos spermerna i drottningens spermataca. Även fluvalinat, som finns i Apistan, påverkar spermerna negativt.

Förfalskad honung

Ett föredrag handlade också om förfalskad honung. När det finns socker som kostar en tiondel av vad honungen kostar är frestelsen stor att förfalska den. Stora mängder av den från öster importerade honungen innehåller sockerarter som inte kommit via bina. Seriösa importörer testar sina inköp och sänder tillbaka förfalskade partier, men säljaren säljer det då till någon som inte har resurser eller vilja att testa.

Posters

Arbeten och presentationer kan visas i posterutställningen.

Redskapsfabriken i Töreboda var på plats...

... liksom Joel Svenssons Vaxfabrik. (Detta foto Tore Samuelsson)

Redskap

Förutom föredragen ger kongressen tillfälle för tillverkare och försäljare av redskap för biodling och biprodukter att visa vad de kan erbjuda. Det är mycket populärt att gå runt och provsmaka honung och pollen från skilda delar av jorden.

Jag rekommenderar alla som kan

att besöka en kongress något år. Syd Korea som håller nästa kongress 2015 ligger kanske lite långt bort men Istanbul är närmare.

Allergi mot bistick

CARL-OLOF REUTERVING

Marks Härads Biodlareförening har under säsongen gemensam skötsel veckovis av föreningsbigården i Hajom, undervisning i biodling samt trevlig samvaro.

Den 9 september informerade allergiläkare Per Jemsby om toxiska och allergiska reaktioner vid arbete med bin. Ett 40 tal biodlare, även från angränsande föreningar närvarade.

Biavelsarbete

En omfattande avel av honungsbin bedrivs för att få fram önskvärda egenskaper, som bl.a. att bina inte ska vara stickbenägna. För Marks Härads Biodlareförenings del sker detta på Hallands Väderö utanför Båstad (Ligusticabin) och på Vendelsö utanför Varberg (Buckfastbin). Denna avel har varit så framgångsrik att flera biodlare i föreningen ej använder sig av slöja eller handskar vid skötseln av bikuporna. Under över-skådlig tid, de senaste 10 åren, har ännu ingen allvarlig allergisk reaktion skett i föreningsbigården.

Toxisk reaktion

Dock händer det att man ibland blir stucken. Biets gadd med vidhängande giftblåsa sitter då kvar på stickstället och gift pumpas in under ca en minut. Denna kan då genast tas bort med en kniv eller med nageln,

Marks Härads Biodlareförenings föreningsbigård i Hajom.

men klämmer man på blåsan går giftet in direkt i huden. Giftet innehåller flera biologiskt aktiva ämnen som påverkar käriltonus och permeabilitet med vanligen

ofarlig svullnad och klåda som blir mest uttalad efter tolv till 24 timmar. Om man får många stick kan själva giftet ge en uttalad reaktion som liknar en allergisk re-

aktion. En vuxen människa tål flera tiotal stick utan att bli allvarligt sjuk. Blir man stucken i munnen eller halsen kan man bli så svullen att man får svårt att andas.

Allergisk reaktion

Med ökande antal sticktillfällen ökar risken att man utvecklar allergiantikroppar (IgE). Dessa sätter sig på ytan av celler (mastceller) i kroppen vilka innehåller histamin och andra retande ämnen. Nästa gång bigift kommer in i kroppen fastnar bigiftet på antikropparna och mastcellerna släpper fritt sina retande ämnen. Man kan då inom en halvtimme få klåda och utslag (nässelutslag) på andra delar av kroppen än just vid stickstället och i allvarligaste fall blodtrycksfall. En av hundra personer är allergisk mot getingar eller bin och det är ännu vanligare hos biodlare. Allergisk reaktion mot bin och getingar orsakar 2-3 dödsfall per år i Sverige.

Utredning av misstänkt allergi mot bistic

RAST- och pricktest visar om man har allergiantikroppar mot bigift. RAST-test är ett blodprov som analyseras på laboratorium. Pricktestet innebär att man placerar en droppe med bigift på underarmens insida och med en nål för in ämnet i huden. Storleken av rodnad reaktion avläses efter 15 minuter. Tiden det tog från bistic till utvecklande av symtom, samt vilka symtom man utvecklade är också av betydelse för värdering av hur allvarlig allergi man kan ha.

Åtgärd vid allergisk reaktion

Man bör snabbt söka vård om:

- man blivit stucken och är allergisk mot bistic, även om man har tillgång till sina akutmediciner
- man blivit stucken och fått kraftig reaktion med nässelutslag eller svullnader i ansiktet, svårt att andas, hostar, mår illa, känner sig yr eller kallsvettas
- man blivit stucken i munnen eller halsen
- man har fått många stick samtidigt och börjar känna sig dålig, blir matt eller mår illa

Behandling vid akuta besvär

När man söker vård för bisticsallergi brukar man få antihistamin (ex. Cetirizin) och kortison (ex. Betapred) i tablettform. Om det är en något svårare allergisk reaktion

brukar man även få en spruta med adrenalin (ex. Epipen). Oftast blir man bra och kan gå hem efter några timmars övervakning. Vid en allvarlig allergisk reaktion skall man vara liggande med benen i högläge och föras till sjukhus för behandling och övervakning.

Vaccinering

Om man har haft en svår allergisk reaktion på ett stick och har antikroppar mot bigift i blodet kan man få en allergivaccination, som tidigare kallades hyposensibilisering. Behandlingen pågår en gång i veckan under 7 – 12 veckor. Därefter ges underhållsbehandling var 6:e vecka under omkring 4 - 5 år. Detta gör att risken för svår allergisk reaktion minskar betydligt.

Avtackande

Hastiga rörelser mot bina kan reta upp dem ännu mer. Men har man som allergiläkare Per Jemsby varit en framgångsrik tennisspelare kan man nog försvara sig med ett elektriskt racket,

med vilket han avtackades.

Fördjupad information
<http://www.1177.se/Halland/Fakta-och-rad/Sjukdomar/Insektallergi>

Allergiläkare Per Jemsby

Vinterförluster

Enligt den undersökning angående övervintringen 2012-2013 som genomfördes i maj 2013 var de totala förlusterna 22,6% av de 26080 invintrade samhällen som ingick i undersökningen (svar från 1737 biodlare). Det är höga förluster och mycket över det som kan betraktas som normala vinterförluster.

Medelvärdet för perioden 1920–2012 är 12,9% enligt statistik baserad på årsrapporterna från SBR:s medlemmar. För de tio vintrarna fr o m 2002/03 till och med 2011/12 är medelvärdet 16,6%. Förlusterna har således varit högre de senare åren, och som jag vid flera tillfällen nämnt är varroa och de virusinfektioner som uppkommer på grund av kvalsterangrepp den enskild viktigaste orsaken till de ökade förlusterna. Men som jag också nämnt spelar även andra faktorer en roll, t.ex. vädret.

Från SMHI:s webbplats (www.smhi.se), där en stor mängd klimatdata numera finns tillgänglig, har jag laddat ner en tabell över vinterns medeltemperatur (medel av månadsmedeltemperaturerna för december, januari och februari) från 1860 till och med 2012. I den tabellen visas även varje vinters temperaturavvikelse från medelvärdet för vintrarna 1961-1990, som är $-4,7^{\circ}\text{C}$.

Jag har jämfört förlusterna de 32 vintrarna mellan 1920 och 2012 där vintermedeltemperaturen var lägre än $-4,7^{\circ}\text{C}$ med de 61 vintrarna under samma period där vintermedeltemperaturen var högre. Som framgår av figur 1 är medelvärdet för förlusterna under de kalla vintrarna 16,4% medan det är 11,0% för de mildare vintrarna. Skillnaden är statistisk signifikant, vilket innebär att man kan säga att det finns risk för större förluster om vintern är kall (och lång).

Det är inte så överraskande, och frågan är om man kan göra något åt det. Ja, vintervädret kan man ju inte göra något åt, men man kan genom skötseln se till att bisamhällena är väl förberedda för en lång och kall vinter. Det råd jag brukar ge är att invintra starka och friska samhällen (friska vinterbin är viktigt) som fått tillräckligt med vinterfoder.

Varroabekämpning

För att få friska vinterbin är det viktigt att bekämpa varroa i rätt tid och på adekvat sätt. Olika undersökningar, bl.a. enkäten i maj om övervintringen, visar på samband mellan varroabekämpning och förluster. Förutom information från den enkäten kommer det även in information om varroabekämpning genom årsrapporterna från SBR:s medlemmar.

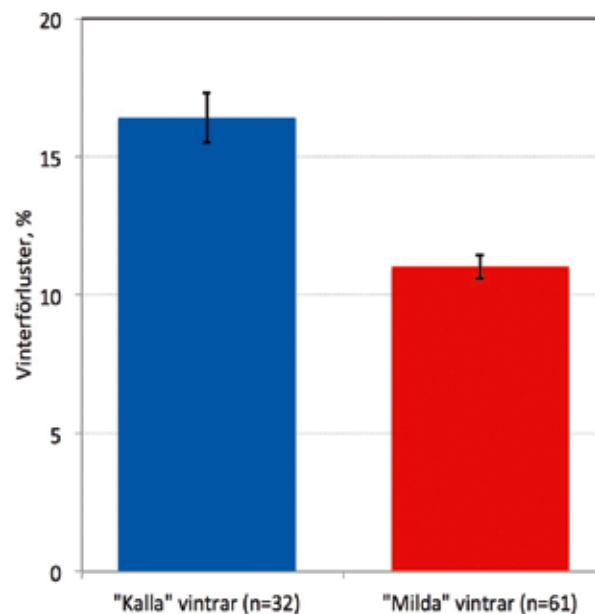
Frågor om varroabekämpning har varit med på blanketten för inrapportering sedan 1998 och data har redovisats då och då i Bitidningen. Det har under årens lopp skett en ändring i val av metod för bekämpning av varroa, vilket framgår av figur 2. I slutet av 90-talet fanns det mycket färre varroaangripna samhällen i Sverige, och varken behandling med oxalsyra eller tymol hade börjat användas. Numera är de två mest vanliga bekämpningsmetoderna behandling med oxalsyra och drönaryngelbortskärning.

Andelen biodlare som enligt inrapporteringen använt Apistan under senare år har minskat. Detta beror förmodligen delvis på att allt fler börjat använda oxalsyra (bl.a. på grund av resistens mot tau-fluvalinat som är den aktiva substansen i Apistan). Men det kan också bero på att en del biodlare börjat använda andra medel/preparat, vilket framgår bland annat av årsrapporterna.

Vaxanalyser

Prover av vax har sedan slutet av 90-talet samlats in och analyserats för olika restsubstanser. Medel för detta har beviljats av EU-stödet till biodlingen (Nationella honungsprogrammet) och analys av proverna görs på laboratoriet vid biinstitutet i Hohenheim, Tyskland.

Senaste redovisning i Bitidningen av resultaten gjordes för några år sedan i samband med att vi fick ett större antal prover av KRAV-vax analyserat. Då påvisades rester av tau-fluvalinat (den aktiva substansen i Apistan) i några mellanväg-

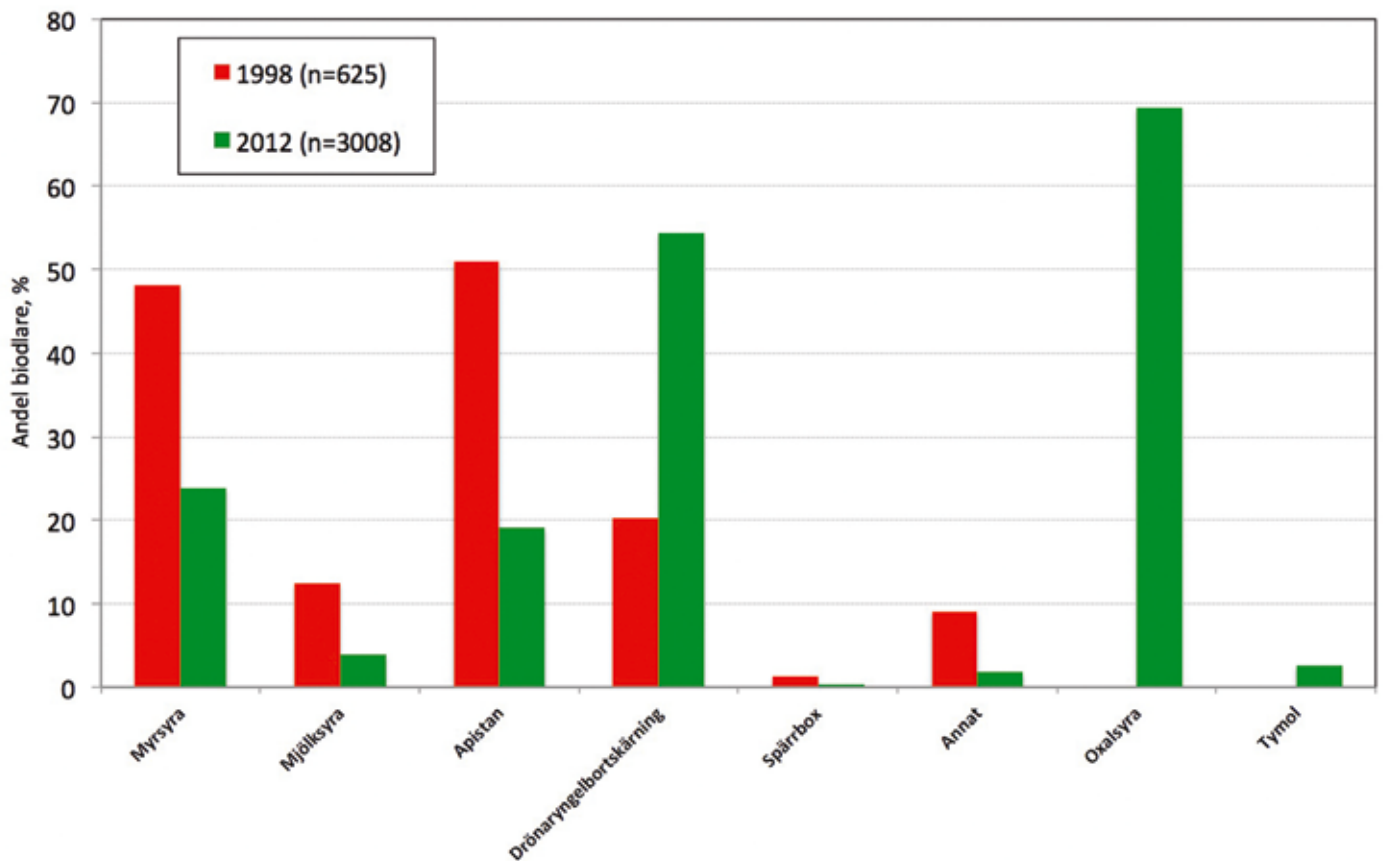

Figur 1. Figuren visar de genomsnittliga vinterförlusterna de vintrar under perioden 1920-2012 där medeltemperaturen var lägre än $-4,7^{\circ}\text{C}$ ("Kalla" vintrar) respektive de vintrar under samma period där medeltemperaturen var högre ("Milda" vintrar). De lodrätta linjerna anger medelfelet. N anger antal vintrar i de olika grupperna.

gar. Sedan har inga rester av den substansen påvisats i KRAV-vax. Men i några av proverna av KRAV-mellanväggar har det påvisats rester av tymol, som är tillåtet att använda i ekologisk biodling.

I normalbehandlat vax har det påvisats rester av såväl tau-fluvalinat som tymol. Vid senaste undersökningen innehöll 4 av 8 normalbehandlade vaxmellanväggar rester av tau-fluvalinat (mellan 0,6 och 1,4 mg per kg vax), och även 4 av 8 prover innehöll rester av tymol (mellan 4,8 och 26,4 mg per kg vax). Dessutom har det numera även påvisats flumethrin (den aktiva substansen i Bayticol) i svenskt vax (2 mg/kg i ett prov som analyserades i fjol) vilket tyder på att användningen av det preparatet kan vara rätt utbredd.

Hos några av vaxfabrikanterna är det möjligt att få vaxet särbehandlat, vilket innebär att vaxet hålls isär från det vax som kommer från biodlare som behandlat med Apistan. Biodlare som lämnar in

Figur 2. Figuren visar andel biodlare som använde de olika bekämpningsmetoderna mot varroa 1998 respektive 2012. N anger antal biodlare som rapporterat. Att sammanräkningen av andelarna blir mer än 100 beror på att många biodlare använder mer än en bekämpningsmetod.

vax för särbehandling intygar att de inte använt Apistan. Men de glömmar kanske att de någon gång köpt samhällen och att vaxet i dessa kan komma antingen från biodlare som behandlat med Apistan eller från biodlare som i sin tur köpt från andra biodlare som gjort det.

I ett par prover av särbehandlade

vaxmellanväggar som analyserats i år påvisades tau-fluvalinat (0,7 och 0,9 mg per kg vax). Det känns naturligtvis tråkigt för de biodlare som tror de köpt vax utan restsubstanser. Men det går inte att göra en bättre produkt än den råvaran som den tillverkas av. Biodlare bör därför tänka på om det någon gång kan ha kommit in

vax i den egna biodlingen från Apistanbehandlade samhällen, innan de vid inlämning av vax för särbehandling intygar att de inte använt Apistan.

Mer att läsa om vaxanalyser finns på www.biodlarna.se/vaxanalyser.

Stubbekupa

Jag har tidigare haft bin och kan inte låta bli att vara nyfiken när jag ser något som har med bin att göra. Förra våren jobbade jag hos en man vid namn Lennart Niklasson i Vissefjärda. Hos honom fick jag se en märklig stubbe med ett fluster på och var då tvungen att fråga honom om stubben. Det visade sig att det var hans far som byggt denna kupa en gång i tiden. Hans far var en mycket händig man som hade bestämt sig för att holka ur ett träd och göra en bikupa av den. Lennart hade själv haft bin i den men bara en kortare tid. Numera får kupan stå som ett vackert konstverk i trädgården.

Anders Carrington

Lars Ax – 75 år i SBR

KARL-EVERT BERG, Falbygdens Bf

Lars fick sitt första samhälle – en svärm – av en granne mot löfte att hjälpa till med potatisupptagningen. Då gick Lars fortfarande i skolan, 6:e klass. Då hade han bina i en halmkupa, men bytte till lådor sommaren därpå. Detta var 1935. Då var årsavgiften till SBR 4 kr.

Lars snickrade ihop sina kupor själv, läven ramarna. Lars jobbade på föräldrarnas gård fram till lumpen, därefter tidvis i snickerifabrik. Han drev jordbruk fram till pensioneringen. Lars är en mycket duktig snickare och som pensionär tillverkade han stolar, salsbord mm. på beställning. Han håller fortfarande på med träsnideri – täljer älgar mm.

Biodlingen har han hållit på med hela tiden och är fortfarande mycket aktiv. Han minns att han fick köpa vax på postorder från Södertälje och glasburkar från Surte glasbruk. Samhällena var mindre förr, invintring på 6-7 ramar. Bina var hårdigare och av den nordiska rasen, men gav min-

dre med honung.

Lars hade lärt sig ett knep att få bina att lämna halmkupan före skattning. Istället för att "slakta" kupan vändes den uppochner lutad mot en vägg med en tom halmkupa ovanpå. Sedan slog han på kupans sidor så bina kröp upp i den tomma kupan. Han kallade det trumning. Halmkupor fanns kvar ganska länge på bygden.

Under kriget 1940-45 fick biodlarna extra sockertilldelning, vilket gjorde biodling populärare än innan. (Risk för fusk!?) Man fick tilldelning höst och vår. Under kriget fick man 4 kr och 7 öre per kilo för honungen. Efter kriget minskade honungsförsäljningen. Honung såldes på apoteken men det var svårt att bli av med den tills man började med tappstationer – det bästa som hänt säger Lars.

På 30-talet började myndigheterna kontrollera bisamhällena, bl a för att spåra sjukdomar, då bara amerikansk yngelröta. Inte alltid så populärt med kontrollerna minns Lars.

Lars är fortfarande mycket aktiv i föreningen och har varit mentor för många nya och osäkra biodlare. Obs! Lars är 93 år i år. Falbygdens biodlare har mycket att tacka Lars för genom åren.

Lars Ax med en svärm i Halsäng där han bodde.

Han byggde en speciell kupa som han arbetade lätt i. Han började med en svärm 1935.

Det var stränga vintrar på 1940-talet. Lars ställde granris framför flustret för att skydda från snö och blåst.

Sportlovsvecka i Kungsbacka

Fjärde året i rad har Kungsbackatraktens biodlareförening varit engagerad i sportlovsaktiviteter under vecka 7 i hela 3 dagar.

Barnen har varit i åldrarna 6-13 år, men naturligtvis även en del föräldrar med yngre syskon var också närvarande.

Olika föreningar har ställt upp under dessa dagar: Biodlare, Filatelister, schack, yoga, hjärt och lungföreningen. Barnen har fått baka, trycka olika mönster på tyg, måla på glas, pröva att göra ballongfigurer. Sista dagen ordnades det disco på kvällen. Det har serverats kornbröd, festis och frukt som mellanmål varje dag.

Vi biodlare var i en stor sal, där vi hade olika stationer. Snickrade solitärbiholkar, tillverkade vaxljus, tittade på bin i mikroskop, gjorde bivaxsalva, och värmeljus och avsmakade honung. De saker som barnen tillverkade fick de ta med sig hem, vilket uppskattades mycket.

Birgitta Robinson, Kungsbacka

Eleverna snickrade bland annat holkar (bostäder) för solitärbin.

Medlemmar från Bosnisk biodlare förening i Malmö, Rasudin Becirbegovic; Senad Grudic; Senadin Becirbegovic med en besökare som är intresserad av biodling

Bosnisk kulturdag i Malmö

Den 18 maj organiserade Bosnisk-Hercegovinas Riksförbund en välbesökt Kulturdag i Malmö. Vi biodlare var inbjudna att delta och presentera vår verksamhet. Vi hade en väldigt fin monter med massor av reklam och material om biodling som vi hade fått från SBR:s expedition. Vi presenterade även Svenskt Sigill – biodlingens kvalitetssystem. Fem nya medlemmar vär-

vade vi till vår förening och därmed till SBR.

Bosnisk-Hercegovinas Riksförbund är en organisation som består av 52 föreningar och ca 11000 medlemmar utspridda över hela Sverige. Dessa föreningar sysslar med sport, folkdans, kultur, språk, biodling, mm. Bosniska biodlarföreningen är med. I den är vi just nu 38 medlemmar. Alla är med i SBR.

Senadin Becirbegovic

Engagerat biodlarmöte med honungsmiddag

Norra Kalmar Läns Biodlardistrikt ser Iman fram mot augusti lite extra mycket, för då anordnas nämligen Vimmerbyträffen. Medlemmar från hela distriktet samlas på Vimmerby Folkhögskola för att först lyssna på en informativ föreläsning och sedan äta en honungsinspirerad måltid tillsammans.

Kombinationen med fantastisk mat och intressant föreläsning förenar verkligen nytta med nöje. Senast lockade evenemanget ett 40-tal personer. Då föreläste Ingemar Fries, professor vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, och temat för dagen var bihälsa.

Ingemar bjöd på en rapp och informationsspackad föreläsning med mycket humor, där bland annat smittspridning, förebyggande arbete och avelsidéer blandades med små anekdoter och musikaliska instick. Frågestunden på slutet fick deltagarna än mer engagerade och diskussionerna fortsatte sedan i skolans restaurang. Där högg alla glatt in på honungsglaserade fläskkotletter med äppelcidersås och rostad potatis med honung och gräslök, för att sedan avrunda festmåltiden med honungsparfait.

Med tanke på hur många som samlades kring recepten när de renskrapade tallrikarna ställts i disken, så var måltiden just så fantastisk som alla hoppats. Kanske också att någon, nöjt nynnande på väg hem, plitade ner någon av Ingemars snapsvisor i marginalen?

Siri Bäck

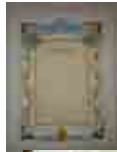

Professor Ingemar Fries föreläste om bihälsa på Vimmerbyträffen. Foto: Urban Sundquist

Utförsäljning på Bibutiken: www.biodlarna.se

Priserna gäller fr o m 1 januari 2014. Vid fakturering tillkommer 30 kr i faktureringsavgift.

Produkt	Art nr	Namn	Pris inkl frakt 2013	Nytt pris inkl frakt 2014	Produkt	Art nr	Namn	Pris inkl frakt 2013	Nytt pris inkl frakt 2014
	08612	Bina i hälsans tjänst	20 kr	15 kr		53402	Pins - honungsburk	23 kr	6 kr
	08613	Bina i hälsans tjänst, pollen	20 kr	15 kr		53411	Frisbee	30 kr	15 kr
	08614	Temanummer Våga Växa	20 kr	15 kr		53452	Diplomformulär	60 kr	25 kr
	08615	Temanummer Kupsystem	20 kr	15 kr		53619	Fleeceväst dam storlek 40	199 kr	99 kr
	08618	Temanummer biodling och bisjukdomar	20 kr	15 kr			Pikétröja Blå Dam S och M Herr M	179 kr	99 kr
	31007	På jakt efter de bästa bistammarna	104 kr	50 kr			Pikétröja Gul Dam Gul S och M	179 kr	99 kr
	32001	Biavel och ärtlighet hos bin	37 kr	25 kr			Pikétröja Svart Dam S och M Herr S och M	179 kr	99 kr
	53204	Dekal. En dag utan honung	43 kr	Mot portokostnader		53621	T-shirt röd Herr M Barn 150/160	75 kr	49 kr
	53302	Affisch Gungande biet	28 kr	Mot portokostnader		53632	T-shirt grön Herr M Biodlingens Vänner (Herr M, L, XL, XXL)	90 kr	49 kr
	53304	Affisch En dag utan honung	28 kr	Mot portokostnader		53628		174 kr	49 kr
	53307	Klistermärke med logo	60 kr	Mot portokostnader		53632	T-shirt svart Dam S, M, L, XL	50 kr	25 kr
	53309	Vykort - set om 3 st	10 kr	Mot portokostnader		53633	T-shirt vit Dam S, M L Herr S, M, L, XL, XXL	130 kr	49 kr
						53634	T-shirt gul Dam M, L, XL Herr L, XL, XXL	145 kr	49 kr

Produkt	Art nr	Namn	Pris inkl frakt 2013	Nytt pris inkl frakt 2014
	53702	Lupp med clips	60 kr	30 kr
	53708	Thermosmugg	179 kr	99 kr
	53710	Ryggsäck		499 kr
	55003	Pin Biodlingens vänner	60 kr	30 kr
	65013	Affischserie (8 affischer)	289 kr	50 kr
	79008	Vid flustret	43 kr	29 kr
	91009	Boken om biodling	462 kr	299 kr
	91103	Pollinering med bin	52 kr	29 kr
	91201	Biet människan och naturen	189 kr	99 kr
	91300	Biets värld	83 kr	39 kr
	91401	Jubileumsboken	25 kr	Skickas mot portko-kostnader
	91403	En biodlares bröd	28 kr	20 kr
	92513	Kring Petters stuga sv/v dvd	100 kr	25 kr

Det här har hänt med den underkända honungen

I november 2011 upptäcktes ett otillåtet preparat kloramfenikol i en honungsleverans i Mantorp i deras rutinkontroller. Kloramfenikol är ett antibiotika som finns bland annat i ögondroppar och används vid ögoninflammationer. Det finns även i andra beredningar men distribueras då inom sjukvården. Det används också inom djurhållningen.

Biodlaren har inte använt sig av detta läkemedel och inte heller någon annan inom familjen. Inom biodlingen används endast ekologiska metoder vid bekämpning av varroakvalster.

Honungen tappades under säsongen på 28 kg:s kärl allt eftersom den slungades i den egna bigården och transporterades sedan till depån för vidare transport med Schenker till Mantorp. Någonstans under processen har honungen kontaminerats.

För HF:s del blev det mycket merarbete med utökade kontroller från Miljökontoret och kostnader. Livsmedelsverket och Länsstyrelsen i Västmanland blev inkopplade enligt regelverket.

För biodlarens del blev det anmälda och oanmälda kontroller i bigården från Länsstyrelsen. En provburk som lämnats för bedömning i föreningen skickades till Livsmedelsverket för bedömning och blev frikänd. En förundersökning med förhör hos polisen startades men lades ned i brist på bevis. Straffskalan är böter eller fängelse upp till två år.

Fortfarande är frågan, när var eller hur obesvarad!

Under året som följde togs ingen kontakt med biodlaren från HF:s sida.

För biodlaren har det varit många funderingar och bekymmer om vad som kunnat gå fel. Gått igenom om och om igen om något gjorts annorlunda än föregående säsonger. För att möjligen få ett svar om det var en tillfällighet skickades ett nytt leveransavtal 2012 och åtta hinkar levererades. Det blev ingen respons från HF:s sida! Ingen annullering av avtalet och utebliven betalning!

I november 2012 kom det en faktura till biodlaren på 65000 kronor för analyser och återbetalning av levererad honung 2011. (7200 kr) Fakturan bestreds.

I mars 2013 kom en betalningspåminnelse och vid påpekande att fakturan var bestriden ursäktade man sig på HF med att e-posten inte hade fungerat. Även denna faktura bestreds. Efter telefonsamtal och mailkontakt gjordes en överenskommelse om ett möte.

På depåföreståndarträffen i Mjölby i maj 2013 var temat hygien. Fallet med den kontaminerade honungen diskuterades. Det påtalades också hur biodlaren blivit bemött vilket möttes med förvåning av de församlade. Återigen utlovades ett möte från HF:s sida.

I juli 2013 blev mötet av. Biodlaren ville ha sin ordförande i föreningen med sig, vilken varit delaktig och stötande i hela denna process, men kravet från HF var att man skulle mötas mellan fyra ögon. Varför?

Ett muntligt förslag som gavs var att summan skulle avbetalas med 150 kg honung/år tills skulden är betald. (med årets pris kan det nog ta ca 12 år)

Vi biodlare har ingen försäkring som täcker liknande händelser. Vår medlemsförsäkring i SBR täcker bara om någon kommit till skada genom användningen av honungen. Om hemförsäkringen täcker är oklart, men frågan är om man ska belasta sitt försäkringsbolag om man är oskyldig. HF har ingen försäkring som täcker skadan.

HF är ju en garant för god kvalitet. Hur ska vi biodlare veta att det vi levererar till Mantorp är i gott skick även om vi följer givna regler. Ska vi utföra analyser själva som kostar mångdubbelt mer än vi tjänar?

I alla sammanhang poängteras det hur viktiga vi små biodlare är, hur vi bidrar till pollinering, hur vi hjälper till att tillgodose behovet av svensk honung, hur viktigt det är att vi utbildar och stöttar nya biodlare, för vi behöver fler bin.

Med hänvisning till detta undrar vi hur HF kan behandla den enskilde biodlaren på detta sätt? Vågar vi små biodlare fortsättningsvis leverera honung till HF?

*Västmanlands läns biodlardistriktsstyrelse gm Yngve Björkman, ordf.
Västeråsartens biodlarföreningsstyrelse gm Lena Nilsson, ordf.*

Bli Sigillbi odlare!

Livsmedelskedjorna har börjat kräva tredjepartscertifiering!
För dig som säljer till butik, var steget före och bli Sigillbi odlare!
Anslut dig till SBR:s sigillgrupp så hjälper vi dig!

- Förenkla dina rutiner
- Påminnelse av SBR:s kansli
- Utjämnad kostnad
- Lägre kostnad totalt
- Din revisor är också bi odlare

Är du intresserad av att certifiera din bi odling via Svenskt Sigill?
Kontakta då SBR, Eva Andersson, sbr@bi odlarna.se, 0142- 48 20 04,
för mer information och en eventuell intresseanmälan.
För ytterligare information, se även www.svensksigill.se

SBR:s riksförbunds- möte 2014

Riksförbundsmötet 2014 hålls på Växjö Konserthus, Västra Esplanaden 10, 351 06 Växjö lö 5 april kl 12 till sö 6 april kl 12.

Lördag kl 10 Föredrag om bin och bi odling.

Förbundsstyrelsen

Föreslå kandidater till SBR:s styrelse

Förslag från distrikt, bi odlarföreningar samt enskilda medlemmar skall vara valberedningen tillhanda senast 15 jan 2014.

SBR:s styrelse

Ledamöter valda till 2014

Marita Delvert, ordförande

Sture Käll

Hanne Uddling

Ingmar Wahlström

Ledamöter valda till 2015

Lars Hellander, ledamot, kvarstår till 2015

Anders Hansson, ledamot, kvarstår t. 2015

Olle Boman, avgår

Suppleanter valda till 2014

Rasudin Becirbegovic, avsagt sig omval

Viktoria Bassani

Monica Selling

Revisorer

Åke Fredriksson

Conny Persson

Jörgen Kragh, ersättare

Christina Bjurlöf, ersättare

Valberedningen under året:

Birgitta Augustesen, sammankallande
stavtorp@telia.com 070-7318082

Lennart Fält,
falt.lennart@swipnet.se 070-8937754

Kent Törnkvist,
kent.tornkvist@telia.com 019-200760

Sören Ohlsson, ersättare
soren@bredband2.com 070-6600540

Stig Hansson, ersättare
bistig@tele2.se 0709-609123

Red

Även äldre Bitidningar fångar läsare

En uppmärksam läsare av Bitidningen uppmärksammade en 0:a för mycket på sid 23 av nr 1 2006. Där fanns en uppgift om höjden på vilken rymdfärjor och rymdstationen ISS flög. Det skall vara 300-400 km höjd, och inte som felaktigt angavs med ytterligare en nolla, och på de uppgifter som jämfördes med detta. Rätt ska vara rätt tyckte Johan Warell, astronom och ordf i svensk AmatörAstronomisk Förening. Och han har rätt.

Red

Förtjänsttecken 2013

Guldnål

Lennart Gustavsson, Nässjöortens bf
Kjell-Erik Ohlsson, Tomelilla Bf
Nils Björk, Tornabygdens bf
Allan Andersson, Trollhättans bf
Jarl Brissman, Trollhättans bf
Ingemar Conradsson, Trollhättans bf
Gunilla Ivehag, Trollhättans bf
Pentti Korpela, Trollhättans bf
Lennart Pettersson, Trollhättans bf

Silvernål

Yngve Fasth, Skövde Bf

Nyårsledigt på SBR:s expedition

I år har vi stängt expeditionen
fr o m 21 december
t o m 6 januari 2014.

Ligusticagruppen

Avelsmöte

Lördagen den 22 mars
Brunstorps Wårdshus, Rasta
Huskvarna
Kl. 10-15. Fika och mingel i
kaffeterian från kl. 9, lunch kl
12 Wårdshusets restaurang.
Anmälan till: P O Wagnsgård
senast 19 mars. Tel. 036-50509,
mobil 070-5114858 eller
e-post wagnsgard@allt2.se

BF konferens och årsmöte

Bi odlingsföretagarnas årliga
Yrkesbi odlarkonferens hålls på First
Hotel Billingeus i Skövde 7-9 februari
2014. Konferenstema: Bi odling för
hållbar framtid – Biodiversitet, Hälsa
och Miljö

Bi odlingsföretagarnas årsmöte, före-
läsningar och biredskapsutställning. Sista
anmälningsdag är 12 januari 2014.

Mer information och anmälan:
www.bi odlingsforetagarna.nu/konferens

Red

Distrikt

Grannndistrikt är välkomna

Göteborgs och Bohus Läns Distrikt Årsmöte 8 feb kl 10-16. Panelsamtal om GMO, moderator Tomas Tengby. Jörlanda församlingshem. Icke ombud bör meddela om lunch önskas. margareta.pratt@gmail.com

Jönköpings Distrikt Årsmöte lö 15 feb kl 10 i Skirögården, mitt emot Skirö kyrka i Vetlanda kommun. Kaffe kl 09.15. Observatörer välkomna. Alla måste anmäla sig för lunch och ev specialkost senast sö 9 feb till Gerty Nordahl, gerty.nordahl@live.com eller 070-3393834. Distriktet bjuder på fika och lunch för alla som anmält deltagande i förväg.

Kvällskurs on 26 feb kl 18-21 i Vuxenskolas lokaler i Nässjö. Att gör en hemsida till biodlarföreningen. 1-2 personer per förening. Max 8 föreningar. Ta med egen dator (bärbar) som kan anslutas till trådlöst nätverk. Vi kommer att använda en mall från något webhotell med låg årlig avgift. Ta med egna bilder i datorn som ni har rätt att använda. Ingen kurskostnad. Anmälan senast fr 21 feb till Sara Normark Frisk sara_normark@hotmail.com

Skånes Biodlardistrikt Årsmöte lö 15 feb på Salliusgymnasiet Östergatan 15 i Eslöv. Kaffe kl 0930 och lunch kl 12 till självkostnadspris. Årsmöte kl 10-14. Efter årsmötet föreläser SBR:s ordf Marita Delvert. Kallelse och årsmöteshandlingar sänds ut enligt rutin till ombud och revisorer. Föreningarna uppmanas att delta i Skånes Biodlardistrikts tävling "Årets Förening" genom att sända in verksamhetsberättelse eller motsvarande senast 15 dec till Kjell-Erik Nilsson. SBR-medlem eller Biodlarförening i Skåne län kan söka stipendium från Göte Palmblads Fond för projekt

eller studieres med inriktning på avel av bin. Ansökan se hemsidan.

Utbildning Godkänd Biodlare 8 mars kl 09-17 i Lyby. Kursledare Bihälsokonsulent Preben Kristiansen. Fika och Lunch till självkostnadspris. Anmälan senast 2 mars till Ingrid Bondeson 042321285.

Stockholms läns biodlardistrikt Årsmöte 15 feb kl 11 i Tomtbergaskolan, Kommunalvägen 31 i Huddinge. Kunnig kock berättar om honung i matlagning och bak.

Västmanlands distrikt *Januarimöte* 18 jan kl 10 i Täljstenen i Sala. Bredvid Biblioteket. Göran Smedberg berättar om drottningodling. Ta med bidragen till "Länets bästa honung" Årsmöte 15 feb kl 10 i Vuxenskolan i Köping. Trädgårdsgatan 14.

Örebro läns biodlardistrikt Årsmöte lö 15 feb kl 13 i Kumla folkets hus. Ombuden kallas härmed. Klockan 15 visas filmen "Inte bara honung" Alla biodlare välkomna.

Östergötlands distrikt Kurs Godkänd biodlare 18 mars 8.30-16.30 hos Studieförbundet Vuxenskolan i Linköping. Vuxen skolan är medarrangör. Kostnad 100 kr. Fika ingår. Lunch inhandlas för egna pengar på stan. Anmälan till propam48@hotmail.com eller 011-141904, 070-3573209 senast 28 feb.

Föreningar

Grannföreningar är välkomna

Kristianstadsbygdens Bf *Medlemsmöte måndagar* i januari och februari kl 19 på Fackens Hus. Mötesdagarna avslutas med lotteri, kaffe o kaka. *Må 20 jan*, ämne: Honung o utr. hantering. *Ti 25 feb*, ämne: filmen "Inte bara honung".

Varaortens Bf i samarbete med Studieförbun-

Vi minns

Sune Johansson

Grästorps Bf

Olov Jonsson

Kalix Bf

Roy Edgren

Benny Persson

Sven-Axel Persson

Kristinehamns Bf

Harry Sandberg

Kungsörortens Bf

Bernt MatsAnders

Salaortens Bf

Berit Palmqvist

Väsra Härads Bf

det Vuxenskolan. Temakvällar på Vara Folkhögskola, Väne kl. 18.30. Fika medtages. *To 16 jan* Tillbakablick på 2013, Invintring. *To 13 feb* Skörd o honungshantering. *Nybjörjarkurs* start jan. *Drottningodlingskurs* start febr.

VAXINLÄMNING

Nu är det tid att lämna in ramar och vax.

Vår inlämning är öppen oktober - mars.

Kupfest hos Joel Svenssons

Under vecka 7 - 11

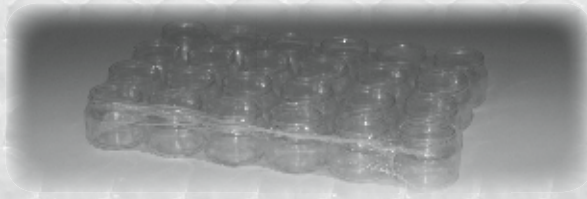
Vid köp av nr:10 Flexikupan, lämnar vi 20 ramar som dessutom är trådade, spärrgaller samt täckskiva i rabatt vilket motsvarar ca 30% rabatt.

Ordinare pris 1350:- Ditt pris: 950:-Sek

Skälderhuskupan

- Lång livslängd
- Stabil konstruktion
- Idealisk för vandringsbiodling
- Välisolerad
- Flera bottenalternativ

GOTT NYTT ÅR
TILLÖNSKAS
ALLA BIODLARE

Honungsburkar - Glasburkar

Vi säljer glasburkar i plastpaket, precis som vanligt, 350, 500, 700 gr samt sexkantburkar i olika storlekar / pallpriser.

- Ny slungare till nästa säsong - titta redan nu vad som finns ?
- Har Du vår katalog - om inte, hör av Dig till oss så skickar vi den per post eller titta på www.joelvax.se/bikatalog.pdf

Joel Svenssons Vaxfabrik, SE-266 94 Munka-Ljungby

Tel: 0431-430055, Fax: -431855, www.joelvax.se, E-post: info@joelvax.se, Semesterstängt 22 dec - 6 jan.

Flexikupan

- Lätt
- Förstärkta sarger
- Hög densitet
- Ingjuten rambärarlist
- Prisvärd
- Botten med var-roarbricka
- Storlek: LN, HLS

GOTT NYTT ÅR
TILLÖNSKAS
ALLA BIODLARE

Säljes material mm

Biredskap Freddy Duwe, Vårsta
Malmtorpsv. 19, 14771 Grödinge
070-5107054, info@freddyduwe.com
Öppetider se
www.freddyduwe.com

Bi&Biodlingstillbehör
Smedgatan 1, Svedala.
Östra Industriområdet (vid Moltex)
Öppet: April-September
Måndag 15-18. Lördag 10-12
Övriga tider efter överenskommelse
Tel 040-160032, 040-162080,
0708-955030, 0708-955025.
Återförsäljare för Joel Svensson.
Samma priser som i katalogen.

Locketiketter. Flera sorter, enkelt att
beställa, snabb leverans.
www.honungsigillet.se

Biböcker Min samling av biböcker ca
25 titlar. Lista erhålls på mail:
lars-frosell@hotmail.se

Bisamhällen

Övervintrade Buckfastsamhällen ca
50 st. 10 ram lågnormal.Södra Små-
land. Leverans april maj.0477-40161.

Konferens om det Nationella honungsprogrammet

Tid: Tisdag den 28 januari 2014, kl. 9.30 med fika. Programstart kl. 10.00
Plats: World Trade Center, Kungsbron 1, 111 64 Stockholm

Anmälan och program: www.jordbruksverket.se/npkonferens2014. Sista anmälningdag
14 januari 2014. Konferensen är kostnadsfri, vi bjuder på fika men lunch bekostar man själv.

För mer information:

Lotta Fabricius Kristiansen lotta.fabricius-kristiansen@jordbruksverket.se eller 036 15 60 27
Ankki Kling, annki.kling@jordbruksverket.se eller 036 15 63 66

www.jordbruksverket.se

Vi ses på Nordbikonferensen i Fränsta 8-9 mars 2014

Platsen är *Ålsta Folkhögskola i Fränsta*, som
ligger mitt i Sverige mellan Sundsvll och
Ånge. Spännande program och viktigt möte
för alla som kämpar för det nordiska biet.

Programmet skickas ut efter anmälan.

Anmälan senast 15/2 till Ingvar Arvidsson
0531-61398, ingvar.a@nordbi.nu

Kallelse till Föreningen NordBis årsmöte
8 mars kl 17 i konferenslokalen.

Davidssons Bimaterial med 40 år i branschen

Hullaryd, Aneby

Modernt **Vaxrenseri** med full utrustning
Samtliga **Bimaterial** till försäljning

Kontaktinformation

Telefon/Fax: 0140-221 44

Mobil: 0705-61 85 63

Mail: info@davidssonsbimaterial.com

Web: www.davidssonsbimaterial.com

Svensk Honungsförädling

Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp
Tel: 0735-23 31 00, Fax: 0142-828 59
hf@svenskhonungsforadling.se

VD: Anders Lindahl, 0705-73 16 12

Platschef: Magnus Fransson, 0735-23 31 02,
magnus.fransson@svenskhonungsforadling.se

Order/Sekr: Helena Wikström, 0735-23 31 03,
helena.wikstrom@svenskhonungsforadling.se

Import/Export: Christer Ankarlid, 0735-23 31 01,
christer.ankarlid@svenskhonungsforadling.se

Ekonomi: Anders Källner, 0734-48 89 00,
ekonomi@svenskhonungsforadling.se

Återtag: Magnus Spångberg, 0735-23 31 04,
lagret@svenskhonungsforadling.se

Styrelseordf: Gösta Rappe 0708-10 90 90

Svenska Biprodukter

Frysvägen 6, 556 52 Jönköping,
Tel: 036-36 16 80, Fax: 036-690 32
info@svenskabiprodukter.se

VD: Anders Lindahl, 0705-73 16 12

Verksamhetsansvarig: Krister Linnell, 0705-
41 03 22, krister.linnell@svenskabiprodukter.se

Order/Sekr: Helena Wikström, 0735-23 31 03
helena.wikstrom@svenskabiprodukter.se

Ekonomi: Anders Källner, 0734-48 89 00,
ekonomi@svenskabiprodukter.se

Lager/Slingbil/Återtag: Magnus Spångberg,
0735-23 31 04, slingbil@svenskabiprodukter.se

Styrelseordf: Gösta Rappe 0708-10 90 90

Utveckla binäringen i Jönköpings län

Våren 2014

1/2 Pollenkoll

Lär dig analysera din honung
Värnamo, Finnvedens gymnasium

29/3 Bihälsa

Virgstad Vårdshus

26/4 Biprodukter

Pollen, propolis, bibröd mm.
Virgstad Vårdshus

Tid: 9:00-17:00 Kostnad: 500 kr

9-10/5 Studieresa

SLU Uppsala, Sigtuna honung &
Stavtorps bigårdar.

Avresa kl. 13:00, Kostnad 500 kr

Info/anmälan: 036-34 23 56
www.lrf.se/jonkoping

Kontakt: lotta.fabricius@lrf.se
08-787 59 59, 070-735 28 58

Yrkeshögskolan för biodling

Bee Professional

yh.biodling.se

AssertorpsVaxen Mörarp

Vi har tillstånd att tvätta och rensa året
om. Vi kan även tvätta frigolitlådor.

Vi tvättar miljövänligt.

Anläggningen är godkänd av
Länsstyrelsen och Jordbruksverket.

Boka gärna tid för studiebesök.

Välkomna hälsar Lars och Bodil

070-2055705

www.assertorpsvaxen.com
assertorp@passagen.se

SBR kontakt

FÖRBUNDEXPEDITIONEN

Trumpetarevägen 5, 59019 MANTORP
Tel: 0142-482000

Förbundssekreterare:

Jonas Eriksson, 0142-482001
E-post: jonas.eriksson@biodlarna.se

Förbundsadministratör

Maj-Britt Järnvall, 0142-482002
E-post: maj-britt.jarnvall@biodlarna.se

Ekonomiansvarig

Anette Irebro, 0142-482003
E-post: anette.irebro@biodlarna.se

Kanslist

Eva Andersson, 0142-482000
E-post: sbr@biodlarna.se

Plusgiro: 86 85-0. **Bankgiro:** 413-6149.

Öppet: må-to: 08.00-16.00, fre: 08.00-14.00.
Lunchstängt 12.00 - 13.00.

BIHÄLSOKONSULENT

Preben Kristiansen. Tel 0142-482007.
E-post: preben.kristiansen@biodlarna.se

UTVECKLINGSKONSULENT

Peder Lilja, 0142-482005
E-post: peder.lilja@biodlarna.se

SBR:s BIBLIOTEK

Uttunabiblioteket, SLU, Box 7071,
75007 UPPSALA. Tel vx 018-671000.
Låneböcker beställs genom ditt lokala
bibliotek.

REDAKTÖR

Erik Österlund,
Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg.
Tel: 0142-482006, 0582-611682.
E-post: erik.osterlund@biodlarna.se

Prenumeration på BITIDNINGEN

Tidningen är en medlemsförmån för medlemmar i SBR. Du kan också prenumerera separat på Bitidningen. Du betalar då 500:- kr för ett helår (inom Sverige) på pg 86 85-0 till SBR.

Artiklar och mötesnotiser till BITIDNINGEN

Skickas till redaktörens adress. Författarna ansvarar för innehållet i sina artiklar, som ej behöver återge redaktionens eller förbundets mening. Ett år efter utgivning av den tryckta tidingen läggs denna ut på SBR:s hemsida biodlarna.se

Annonser till BITIDNINGEN

Till Bitidningens redaktör. Se adresser och telefon och e-post härintill. Annonsspriser se annonsidan **Marknaden**.

WEBANSVARIG

Mats Jedmo, 0705-633418
E-post: mats.jedmo@biodlarna.se

MODERATOR SBR:S FORUM

Mats Jedmo, 0705-633418
E-post: moderator@biodlarna.se

SBR STYRELSE

Förbundsordförande

Marita Delvert,
Grevgatan 35, 11453 STOCKHOLM
Tel. 0142-482008.
E-post: marita.delvert@biodlarna.se

Vice förbundsordförande

Sture Käll, Målskog,
56391 GRÄNNA. Tel 073-8345016.
E-post: sture.kall@biodlarna.se

Styrelseledamot: Olle Boman,
Måsgatan 7, 93231 Skelleftehamn
Tel 070-2482168.
Epost: olle.boman@biodlarna.se

Styrelseledamot: Anders Hansson,
Lilla Alstad 52, 23196 Trelleborg. 0705-301695
anders.hansson@biodlarna.se

Styrelseledamot: Lars Hellander,
Gustav III:s väg 80, 16837 Bromma.
Tel 070-2163390.
Epost: lars.hellander@biodlarna.se

Styrelseledamot: Ingmar Wahlström,
Östra Karsbo 502, 37045 Fågelmara.
Tel 070-9929330.
Epost: ingmar.wahlstrom@biodlarna.se

Styrelseledamot: Hanne Uddling,
Vansö Rosenberg, 64592 Strängnäs.
Tel 073-3341418
Epost: hanne.uddling@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Rasudin Becirbegovic,
Prästgårdsleden 4 A, 59542 Mjölby.
Tel 070-4684336.
E-post: rasudin.becirbegovic@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Viktoria Bassani,
Lilla vägen 12, 23591 Vellinge. 0706-249672
viktoria.bassani@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Monica Selling,
Dale Prästgård 305, 47492 Ellös. 0304-50502
monica.selling@biodlarna.se

Annonstaxa

KOMMERSIELLA ANNONSER

Ta kontakt med Bitidningens redaktion, Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg.
Tel 0142-482006, 0582-611682. E-post: erik.osterlund@biodlarna.se

Uppslag (två sidor): s/v 18.000:-, 4-färg 21.000:-.

Baksidan: format - hela sidan utom 7 cm överst av sidan: ej s/v, 4-färg 15.000:-.

Helsida (1/1): s/v 9.900:-, 4-färg 12.900:-.

Halvsida (1/2), format - 183 mm bred x 130 mm hög, 120 mm bred x 200 mm hög,
eller motsvarande: s/v 5.400:- 4-färg 7.400:-.

Kvartssida (1/4), format - 183 mm x 65 mm, 120 mm x 100 mm, 57 mm x 210 mm,
eller motsvarande: s/v 3.000:-, 4-färg 5.000:-.

Åttandelssida (1/8), format - 120 mm x 50 mm, 57 mm x 105 mm: s/v 1.700:-,
4-färg 3.000:-.

Sextandelssida (1/16), format - 120 mm x 25 mm, 57 mm x 50 mm: s/v 600:-,
4-färg 1500:-.

Mini-annons (1/32), format - 57 mm x 25 mm: sv/ 300:-, ej färg.

Färgsidor. Färg kan erhållas på alla sidor.

Rabatter. 3 på varandra följande identiska annonser ger 10% rabatt. 6 på varandra följande ger 25%.

Annonsmaterialet lämnas normalt i färdigmonterad form med eventuella bildfiler och i aktuella fall färgfördelade sådana på CD-skiva (glöm ej typsnitten). Det kan också lämnas som positivt pappersoriginal eller som film. Om materialet lämnas i form av manuskript och bildoriginal uttas scanningskostnad för bilder med 100:-/sv-bild och 250:-/4f-bild. För åttandelssideannonser och större tillkommer dessutom i sådant fall layoutkostnad efter överenskommelse.

Publicering. Inskickad annons publiceras i nästkommande nummer med hänsyn taget till datum för manusstopp, om inte angivelse om senare publicering anges.

RADANNONSER

Radannonser placeras löpade efter varandra och tillsammans i slutet av tidningen under huvudrubriken "Marknadsplatsen". De samlas under ämnesrubriker. Inga bilder tas in här.

Utseende. Stilen är fast, 7,5 p DIN, och spaltbredden 42 mm. Det ger ca 30 bokstäver per rad. Minimistorleken på en radannons är 2 rader/50 kr. De första 1-3 orden i annonsen blir i fetare stil. Det normala avståndet mellan två annonser är en blankrad.

Betalning. Radannonser skall betalas in i förskott via plusgirot. Betala i god tid så att annonsen kommer fram före manusstopp.

Pris: 25:-/rad. På radannonser ges ingen mängdrabatt.

Storlekar: Exempel: 2 rader [- 60 bokstäver] - 50:-, 3 rader [ca 61-90 bokstäver] - 75:- och 4 rader [ca 91-120 bokstäver] - 100:- kr.

Gratis. Två radannonser/år om högst 3 rader är gratis för medlem.

Annonsmaterial. Radannonserna skickas via plusgiro till SBR, pg 86 85-0, med annonstexten angiven på blanketten. Ange antalet rader och antalet bokstäver. Radannonser som inte får plats på meddelanderutan på inbetalningskortet kompletteras med separat inskickad annonsstext, via e-post eller brev. Betalning kan också ske via plusgiro eller bank över internet. Då behövs separat inskickad text med e-post, med uppgifter så att betalning och text kan identifieras att höra ihop. Ange noga på inbetalningskort då sådant används och med annonsstext, om denna skickas separat, så att dessa kan identifieras att höra ihop.

Publicering. Om inget annat anges tas annonsen in i nästkommande nummer med hänsyn taget till ankomsten och manusstopp.

Posttidning B — Bitidningen

Tryckort: Vimmerby

Obeställbar tidning återsändes till SBR:s exp.,

Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp.

Dit anmäles även adressändringar.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med den nya adressen angiven på tidningens framsida, dvs ej på adressidan.

Erbjudande från BiButiken:

Ståltermos

0,5 liter

med SBR-logo

Art nr 53712

Beställ på www.biodlarna.se eller ring SBR direkt på telefon 0142-482000.

• Alla priser inkl frakt. • Betala säkert med konto/kreditkort.

199:-

Pris inkl frakt

Ordinarie pris: 230:- inkl frakt

Ståltermos av mycket hög kvalitet. Tillverkad i rostfritt stål med blå logo. Speciell stålbearbetning vid tillverkningen i kombination med högt kvalitetstänkande vid vacuumisoleringen ger mkt bra kyl & värmeegenskaper. Ergonomisk isolerad skruvkork för enkel rengöring.

Mössa

med SBR-logo

Art nr 53713

99:-

Pris inkl frakt

Ordinarie pris: 120:- inkl frakt

Härlig mössa att ta till i kylan!
Färg: svart med gul logo. Storlek: One-size. 50 % polyester, 48 % bomull och 28 % spandex. Innerfoder i fleece.

